

MŪSU! PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY — "OUR HAVEN"

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRASTIS

Registered at the G.P.O., Sydney, for transmission by post as a newspaper.

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRASTO VALDYBA.

Redaktorius: Vincas Kazokas. Redakcijos adresas: 13 Percy St., Bankstown, N.S.W. Tel.: 70-8395.

Redakcija rankraščius taisy
ir trumpina savo nuožiūra.

PRENUMERATA

Ištiesiems metams —
£ 3.0.0.
Pusei metų — £1.15.0
Trims mėnesiams
£ 1.0.0.
Atskiras nr. — 1/9.
N. Zelandijoje ir
Anglijoje kaina ta
pat. Kituose kraš-
tuose — £ 4.0.0. me-
tams.

KOMERCINIAI SKELBIMAI

1 colis per 1 skiltį
12/-
Bendruomeniniai —
10/-
Skelbimų kaina vie-
nai teksto eilutei ar-
ba jos vietai — 1/6.
Nuolatiniais skel-
bimams teikiama
nuolaida.
Už skelbimų turinį
neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:

Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.
Administracijos tel.: 649 9062

Sydney, 1962 m. balandžio 25 d.

Nr. 16 (678). Keturioliktį metai.

PASAULIO SĄŽINĖ?

Dažnai mes užtinkame mūsų spaudoje, sakau mūsų, nes beveik jokioje kitoje spaudoje to nėra, mūsų atsišaukimuose, memorandumuose ir panašaus pobūdžio politiniuose pamfletuose kreipiniui į pasaulio sąžinę, kur skundžiamasi mūsų tautos vargais, okupantų persekiojimais ir t.t. Jau daugiau kaip dvidešimt metų mes kartojame to paties turinio (kasmet gal kiek kitokia forma) maldas beformiui dieviui, kurį mes įvardijame pasaulio sąžine. Ligi šandien rezultatų jokių ir vargu ar galima jų tikėtis. Ir tai vien tik dėl to, kad čia pat iškyla visai realus ir nuogas klausimas — ar iš viso yra tokia pasaulio sąžinė? Analoginiu keliu samprotaujant, ji turėtų būti, nes gi šia prasme pasaulį sudaro žmogiskieji individai, kuriuose pas vienus daugiau, pas kitus mažiau, bet sąžinė kaip tokia laikytina viena iš esminių žmogaus kaip asmens ir jo kultūros ar tikėjimo pasireiškimų žymių. Galima kalbėti apie religinę sąžinę, apie profesinę sąžinę, net apie tautinę sąžinę, būtent, ten, kur pagrindinis dėmas moralinis momentas. Šandien pasaulį pirmą kartą sudaro ir lemtingus posūkius daro ne asmuo kaip individas, bet visų pirma valstybė, kuri vadovaujasi ne morale ir su ja susijusia sąžine, bet visų pirma išskaičiavimu — interesu. Kiekviena valstybė kokia ji bebūtų santykiuose su kitomis — nesvarbu, ar saugumo, ar ekonominiais, ar pagaliau kultūriniais sumetimais — visados pirmą kartą klausia: ką aš laimiū susidėdama su kuo kitu ar net rizikuodama. Todėl dažniausia ir valstybės vyrai, stovį valstybių priekyje, leidžiasi diktuojami valstybės interesų, o ne savo asmeninių moralinių įsitikinimų. Pagaliau visuose reikaluose paskutinį ir lemiamą žodį turi ne moralė, bet galia. Kieno pusėje galia, to pusėje ir moralė. Tas tinka ne vien tik valstybių bei tautų santykiuose, bet net ir atskirų individų, ir tik pas labai augstos kultūros ir moralės asmenybes galia pasiduoda sąžinės ir moralės normoms.

Silpnėję šios galios neturi, ir todėl jie remiasi skundu ir grindžia savo teises ir reikalavimus apeliacija į galingųjų sąžinę bei moralę. O kaip iš praktikos žinome, galią turįs žmogus ar kolektyvas, šiuo atveju valstybė, skundams ir moralinei apeliacijai visados palieka kurčias. Silpnosios tautos, ypač pavergtosios, jų tarpe ir lietuvių tauta, šandien kovoja tik šiuo paskutiniu silpnųjų ginklu. Bet kas girdi jų šausmą? Pigiausias kelias paguoda. Tos paguodos dažnai neįkūti ir galiūnai ne dėl to, kad pasigailėtų silpnosios, bet greičiau kad grubiai atstūmęs neprarastų ateityje naudingo bendradarbio. Mes patys už tos paguodos trupinius, kurie nubyra nuo galingųjų stalo, mokame labai brangiai, tačiau šios paguodos nuobiroso toli gražu neišplaukia iš galingojo sąžinės. Juk jeigu galingųjų krūtinėje galiotų kaip imperatyvinis balsas, tai seniai visos mūsų bylos būtų išspręstos, ir mes sėdėtume kaip lygus su lygiu už konferencijų stalo.

Vienintelis kelias pabudinti taip vadinamą pasaulio sąžinę

J. Mikševičius

Moteris

Ivykiai pasaulyje

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ ATSTOVAI VASINGTONE

Norėdama išsiaiškinti dėl JAV politikos gairių, Pavergtųjų Tautų Seimo vadovybė, kurią sudaro visų Seime dalyvaujančių delegacijų atstovai (Lietuvai atstovauja V. Sidzikauskas), kovo 12 — 15

yra parodymas kokio nors dėmesio verto objekto, kas sužadintų kitų interesus ir pavydą. Jeigu Lietuvos žemė virstų naftos laukais arba turtingom kasyklom, arba bent turėtų kokią nors strateginę reikšmę, tada, aišku, daugelio sąžinė pasidarytų nepaprastai jautri, ir mažiausias mūsų nusiskundimas susilauktų didelio atgarsio tiek pasaulio spaudoje, tiek ir konferencijų posėdžiuose. Juk, sakysim tas nesibaigiantis tampymas dėl Berlyno tai neišplaukia iš pasaulio sąžinės apsaugoti tuos tris milijonus berlyniečių, kai tuo tarpu ne tiek milijonų lengva ranka paaukota ir niekas dėl to nesikankina. Ogi Berlyno išlaikymas tokiam katile išskyrus nuostolius nieko kito neduoda. Tačiau su Berlyno klausimu susijęs didžiųjų prestižo reikalas, kas kitais atvejais reikškia netgi daug daugiau, nei praktiškas interesas. Berlynas seniai būtų paaukotas ant taikos ir taikingo sugyvenimo aukuro, jeigu rusai siekdami savo tikslo neapžestų vakariečių prestižą.

Remiantis šiuo pavyzdžiu ar nereikėtų mūsų politikams pagalvoti kiek ir iš šitos, labai jautrios pusės. Vietoje raudų ir skundų ar nebūtų praktiškiau ir sėkmingiau pajieškoti galingųjų tarpe jautrių vietų, kas kaip tik užgautų jų prestižą. Kito kelio tuo tarpu nėra: sąžinė pavergtųjų kančioms ir šauksmui kurčia, praktiškojo nei strateginio intereso mūsų kraštas tuo tarpu neturi. O nuleisti rankų kol gyvi esame, neturime teisės.

V. Kikilis

d.d. lankėsi JAV Valstybės Departamente, pas senatorius ir kongresmanus ir įteikė Seimo memorandumą. Pageidautą, kad Vakarai nusiginklavimo ar Berlyno klausimų sprendimo neatjungtų nuo europinių problemų visumos ir jokių gestų nepripažintų Sovietų Sąjungos užgrobumą. Be to, kad JT pilnatyje būtų iškeltas ir sovietinio kolonializmo likvidavimas. Valstybės Pasakreitorius p. e. A. Johnson patikino Seimo atstovus, kad pavergtosios Europos klausimas tebėra gyvas ir tinkamu laiku bus iškeltas. Jis taip pat pritarė Seimo memorandumo minčiai dėl sovietinio kolonializmo kėlimo Jungtinėse Tautose.

Rusijos užsienių reikalų ministras Gromyko balandžio 16 d. atvyko į Bielgradą Jugoslavijoje oficialiu vizitu. Gromyko atvykimas sukelia eilę spėjimų. Jugoslavai tikisi, kad bus prieita prie santykių sunormavimo.

Amerika savo atominis bandymus atmosferoje numato pradėti gegužės pradžioje. Tuo tarpu Zenevoje vyksą pasitarimai 17-kos valstybių atstovų atominų ginklų kontrolės klausimu ligi šiolei tebėra bevaisiai.

BALTŲ KOMITETAS STOKHOLME

Stokholme įvyko švedijos Baltų komiteto metinis posėdis, kuriame dalyvavo eilė žymių švedų visuomenininkų, jų tarpe prof. Hugo Osvald, Ture Nerman, konservatorių partijos vicepirm. Leif Cassel, istorikas dr. Ragnar Liljebled, literatūros kritikas dr. Alf Aberger ir kt. Posėdyje buvo išklausti 1961 m. veiklos pranešimai ir apsvartytas šių metų veiklos planas. Tarp kitko numatoma komiteto leidinių serijoje išleisti brošiūras tokiais klausimais, kaip Baltijos jūros srities politinė ir karinė padėtis, Suomijos klausimas ir Pa-

baltijo kraštų sovietinė kolonijinė priespauda. Baltų komitetui vadovauja įtakingas švedų visuomenininkas, buv. Tartu univ. profesorius, Birger Nerman. Lietuviams jau eilė metų atstovauja J. Lingis ir J. Pajaujįs.

(E.)

PULGIUI ANDRIUŠIUI 55 METAI

Kovo 18 dieną Pulgis Andriušis sulaukė 55-rių metų amžiaus. Nors ir pavėluotai vis tik norisi gerb. suaktuvininką nuoširdžiai pasveikinti jungiant drauge ir gražiausius linkėjimus. Ta pačia proga knieti tarti ir keletą žodžių šito asmens adresu, kuris jau ne nuo šiandien yra tapęs mūsų visų savastim.

Kaip jaučiasi P. Andriušis šandien, stodamas į 56-sius metus? Šitai geriausiai atsakyti adalai diškiai, kurie su Pulgiu matosi kiekvieną dieną. Tačiau ir jie, atrod, nepastebėjo jame jokių permainų, nes tikriausiai jie būtų tuo susidomėję ir gal ta proga gal kiek daugiau pasivaizdę, nors apie tai ligi šiol neteko girdėti. Iš tiesų, P. Andriušui metai nepalieka jokių

pėdsakų: jie nubyra kaip vandens lašai nuo žąsies nugaros. Kasmet kalendoriai keičiasi, o Andriušis vis toks pats. Šiuo metu tikriausiai jis užgulus ant kokios nors naujos knygos, nes kalbinamas neat-sako, šaukiamas neatšiliepia. Toks jis buvo, kada rašė "Sudiev, kvietkeli", "Rojaus vartus" ir kitas savo knygas. Veltui laukia jo atšiliepiant seni jo draugai ar bičiuliai: laiški krinta neatplėsti ir stalčius ir jie guli tol, kol Andriušis neužbaigs kurio nors veikalo skyrelio arba net visos knygos. Girdėjom, Londone Nidos Knygų Klubas leidžia jo feljetonų rinkinį "Daina iš kito galo". Tačiau po to, kai išleido "Anoj pusėj ežero" patys feljetonai jam pasidarė laisvalaikio užsiėmimu.

LIETUVIS PADEJO ASTRONAUTUI

Iš "Waterbury American" va-sario 21 d. sužinome, kad ir leit. Eddie Jasaitis taip pat talkino neseniai aplink žemę 3 kartus apskridusiam astronautui Glenn.

Mokslininkai buvo apskaičiavę, kur Glenn turi nusileisti, bet niekas negalėjo būti tikras, kad neatsitiks kokių nors netikėtumų. Galėjo jam būti reikalo, sakysim, kad ir Afrikos dykumose nusi-leisti.

Buvo pasiruošta ir tam. Lt. E. Jasaitis buvo vienas tu, kuris žvalgė 1,000 mylių plotą Afrikos

dykumoje, ir, jei astronautui būtų tekę ten nusileisti, jis būtų gavęs pagalbą.

Tame pačiame laikrašty pažymima, kad leit. Jasaitis, lankydamas Waterbury aukštesniąją mokyklą, buvo pasižymėjęs futbolininkas ir labai gerai mokėsi, todėl jis buvo išrinktas į moksle pažangiausių visos Amerikos futbolininkų komandą.

Leit. E. Jasaitis 1958 m. baigė West Point karo akademiją. Jo tėvas yra žinomas chemikas dr. Viktoras Jasaitis.

(Klu)

GYVYBĖ ERDVĖSE?

AR SKRIDO GAGARINAS?

Remdamiesi meteoritais, kurie pasiekia žemę iš erdvių, mokslininkai baigia galutinai įsitikinti, kad gyvybė egzistuojanti ne vien tik žemėje. Esą, atrasta primityvių organizmų liekanų ant meteoritų, kurie nukrinta ant žemės. Tyrinėjant atrasta organizmo liekanų, kurie laikytini egzistavusių gyvybės formomis. Giliau analizuojant atrasta, kad tose liekanose yra amino rūgščių ir angliavandenių, kas sudaro materialinę gyvybės pagrindą žemiškuose organizmuose. Kadangi tos rūšies meteoritų, kaip spėjama yra daugiausia orbitoje tarp Marso ir Jupiterio, tai mokslininkai daro išvadą, kad tuo keliu kada nors skriejusios dar dvi planetos ir susidūrusios. Vienoje o gal abiejose planetose egzistavusi gyvybė. Šią teoriją patvirtina faktas, kad po meteoritų apdegusia pluta rasta mineralų pėdsakų, kurie liudija, jog minimi meteoritai turėję priklausyti didesniai dangaus kūniui, kuriame gausu buvo vandens. Turimų rankoje meteoritų amžius siekia apie 1500 iki 4500 milijonų

metų. Palyginimui spėjama, kad žemėje gyvybė atsiradusi maždaug prieš 600 ar 1000 milijonų metų. Galimas daiktas ir žemė buvusi apvaisinta sudūžusių planetų nuobiorom su gyvybės daigais. Jeigu šios mokslininkų teorijos teisingos, tai kitur gyvybė klestėjusi tūkstančiais milijonų metų anksčiau, negu žemėje.

ABEJOJAMA SOVIETŲ ASTRONAUTAIS

Jau ne kartą pasaulio spaudoje buvo iškelta rimtų abejonių, ar tikrai sovietų Gagarinas ir Titovas skrido raketa aplink žemę. Yra rimtų prielaidų, kad sovietinės ra-

ketos su lavonais kažkur plaukioja erdvėse. Abejonių kelia labai sandara paslaptis, gaubianti abiejų sovietinių astronautų skridimą ir jų patyrimus. Plkn. Glenn stebėjėsis matytai saulėtekiais ir stebėklingu elementų žaismu, ką turėjo pastebėti ir sovietiniai astronautai, bet jie džiaugiasi matę tik žaliuojančius kolchozų pasėlius. Dar vienas reiškinys, kas kelia abejonių sovietiniais erdvių pasiekimais, tai po sėkmingos plkn. Glenn kelionės paties Chruščiovo staigus noras glaudžiau bendradarbiauti su Amerikos erdvių tyrinėtojais ir pasidalinti turimomis žiniomis.

FORMOZA NEKANTRAUJA

Daugiau kaip dešimtį metų Formozos 2 milijonai kiniečių nacionalistų su savo vadu Chiang Kai-shek gyvena viltimi sugrįžti į gimtąjį kraštą ir ten atstatyti senąją tvarką. Stebėdami ūkinius sunkumus kom. Kinijoje ir taip pat ideologinę įtampą tarp raud. Kinijos ir Rusijos, Formozos nacionalistai mano, kad kaip tik dabar yra pats palankiausias laikas pradėti Kinijos išlaisvinimo žygį. Pradėtas išlaisvinimo žygis, kaip mano pats Chiang Kai-shek, iššauktų pačioje Kinijoje milijonus sukilėlių, kurie tik laukia momento atsikratyti komunistiniu jungu. Nacionalistų žvalgybos pranešimais dabar raudonoji Kinija stovinti ant pat briaunos ir užtekty

tik mažo pastūmėjimo, kad esamas režimas subyrėtų.

Nuo galimų veiksmų Formozos nacionalistų prilaiko tik Amerika, nors Washingtonas kas kart vis daugiau atsiranda palankių nuomonių, palaikančių nacionalistų užsiėmimus. Pripažįstama, kad sunki Raud. Kinijos ekonominė būklė žymiai susilpnino Mao Tse — Tung režimą, vis tik Amerikos valstybės departamentas labai skeptiškai žiūri į galimą sukilimą ir visai netiki, kad Kremlius paliktų visai pasyvus, jeigu matytų griūvančią raud. Kiniją. Nežiūrint to, klausimas paremti nacionalistus jų akcijoje nėra visai atmes-tas.

Šios suakties proga norėtųsi pažvelgti į P. Andriušį visų pirma kaip į žmogų, į asmenį, paliekant kalbėti apie jį kaip rašytoją kitai progai. Jieškant P. Andriušio vaizdo prisiminimuose prieš akis stojasi sakytumai blogai maitintas, išdžiūvęs, širmais plaukais, tiesiog trapus charakteris, gal būt, daugiau tinkas scenai, o ne gyvenimui. Veidas laiko tėkmėje visai nesikeičiantis, tik gal plaukai praeinančių metų kaskart vis labiau retinami ir baltinami. Tačiau šitas Andriušio trapumas tėra tik tariamas. Praktikoje jis yra at-

Nukelta į 2 psl.)

MASKVOJE PROTESTAVO KOMPOZITORIAI

Maskvoje kovo 31d. pasibaigęs vad. visasąjunginis kompozitorių suvažiavimas kai kuriais požiūriais buvo būdingas pasisakymais ir prieš partijos nurodymus ir liniją. Nors partija vakarų muziką laiko buržuazine, dekadentine, vis dėlto sovietiniai kompozitoriai reikalavo tą muziką tyrinėti, tikėdamiesi joje rasti paskatinimo savo kūrybai. Partijos ideologas Suslovas savo kalboje reikalavo kovoti su reakcijos, buržuazinės ideologijos reiškiniais muzikoje ir ginti socialistinio realizmo pagrindus. Daugiau laisvės, Vakarų įtakų nesibaikymo suvažiavime reikalavo Azerbeidžiano kompozitorius Karajevs ir baltgudžių muzikų vadovas J. Tikockis.

(E.)

PIONIERIŲ KELIAIS

Ko reikia mūsų bendruomenei po 15 metų?

Šių metų gale sucina, berods, penkiolika metų kai pirmieji lietuviai, pabėgę nuo raudonojo teroro, išlipo į Australijos krantus. Zygis buvo partizaninis — ryžtingas. Niekas IRO stovyklose nieko teigiamo apie šį kraštą pasakyti negalėjo, tad pirmųjų emigrantų niekas ir neragino.

Atrodo, mes į šį žygį išėjome drąsiai: transporto didesnę dalį sudarė lietuviai, o mažumą — latviai ir estai. Pirmas mūsų pralaimėjimas prie savo brolius įvyko jau Bonegillos stovykloje, kur pirmųjų vietų mes ne užėmėme, tik dėl savo rezervuotumo.

Tada, 1948-ųjų metų vasarą, išlipome visi vienodai ginkluoti: lagaminu ir titulais „labourer“ ar „domestic“. Nors po šiais titulais ir slėpėsi inžinieriai, darbininkai, valdininkai ir dvasiškiai. Vienybė buvo nesužadoma. Tikslas bendras — pirmyn! Atrodo, jog bendras likimas r i š o visus į tamprą dinamišką vienatę — lietuvių Bendruomenę.

RAŠO

Anskis Reisgys

Šiandien, po penkiolikos metų, skaitant A. Kovalskio „Ko reikia mūsų Bendruomenei? (M.P. š.m. 14 Nr.) nenorom tenka perkrauti praeitį ir paklausti, kodel Bendruomenė perėjo iš dinaminės į statinę padėtį.

Valstybės, o taip pat ir pavienio žmogaus progresas priklauso dalinai nuo esamos padėties, bet dar daugiau nuo ateities galimybių. Nors dabartis ir yra tvirtas pagrindas kūrybai, kūrybos ir progreso nebus, jei nėra atečiai numatytų galimybių. Ateities galimybės yra varomoji jėga dabarties darbams. Ten kur progresas pasibaigia, praktiškai prasideda regresas.

Pirmieji metai, tiek pavienio žmogaus, tiek Bendruomenės gyvenime, buvo kupini galimybių. Pavienis žmogus savo darbu gerino materialinę padėtį, o Bendruo-

menė pradėjo savo kūrybinę stadiją. Vienas kitą papildė: pavienis žmogus, patekęs tarp svetimų ir svetimame krašte, ilgėjosi susitikti tautietį, kad praleistų keletą valandų savųjų tarpe. Bendruomenės vadovybė savo parengimais patenkino individą, o individas nepašyktėjo Bendruomenei piniginės aukos. Laikui slenkant, mes apsipratome su svetimą aplinką ir Bendruomenę mums jau ne taip reikalinga. Todėl sumažėjo piniginės aukos, kurios iki šiol ir sudaro vienintelį Bendruomenės pajamų šaltinį.

Taigi šiandien individas be Bendruomenės gali apseiti, o Bendruomenė be individo — paminklas. Norėdami vėl sudaryti buvusį tamprų ryšį tarp Bendruomenės ir individo, mes turime surasti būdą, kad vienas antram vėl būtume reikalingi — turėtume iš vienas kitą naudoti. Nauda gali būti matuojama netik pinigų, bet visokeriopu fiziniu ar dvasiniu pasitenkinimu. Norint išvystyti tokią veiklą, Bendruo-

meni reikalinga ištekliai, o svaras bene vienas iš patogiausių ir efektingiausių. Bendruomenė ruošdama įvairius parengimus, stengiasi individą patenkinti, kad tas atsisteitų pinigų mastu. Pasakytiniu metu šis finansavimo būdas pasirodė gan neefektingas. Kultūriniai parengimai mums dabar reikalingi jau daug augštesnio lygio ir platesnio masto, negu prieš dešimtį metų. Kad tokius parengimus padarius įmanomais, reikia išspręsti finansų tiekimo klausimą.

Šiandien dauguma iš mūsų stovi jau ant tvirto materialinio pagrindo. Ne vienas iš mūsų žvalgosi aplink, ieškodamas tolimesnių galimybių investuoti sutauptus grašius ir gauti aukštesnius procentus negu juos laikant banke.

Iš kitos pusės kiekvienas iš mūsų žvalgomės kur ką pigiau pirkti. Be abejo, neisime už mylios pirkti svaro sviesto dėl trejetos penų nuolaidos. Bet visada važiuosime ir už 30 mylių, jei baldus ar skalbiama mašiną gaušime 20 svarų pigiau.

Suorganizavus finansus, bus patenkintas ir investuojantis, ir pirkėjas, ir Bendruomenė — tai eilinio biznio procedūra. Šiandien reikia ištirti biznio steigimo sąlygas, formą, finansinį pajėgumą, paklausti ir t.t.

Ar tai būtų didelis ir drąsus užsimojimas? Ar galima jį net palyginti su pirmuoju mūsų žingsniu, kada daugiau keturių šimtų sielų ryžosi plaukti į nežinią prieš penkiolika metų? Kur dingo mūsų iniciatyva, naujakurio — pionieriaus dvasia? Ar nėra ateities galimybių? Pagaliau, ar čia yra net rizikos?

Šiandien mūsų jaunimas yra apsiginklavęs paskutiniomis šio krašto mokslo žiniomis ir technika. Savo aukštas kvalifikacijas yra įrodę šio krašto universitetų diplomais. Ne vienas iš jų šiandien tvarko įvairių kompanijų ir bankų finansus. O kur visos mūsų prekybininkų avangardas, kurie praktiškai šį darbą jau eilę metų šiame krašte dirba!

Atrodo, mes šiandien turime visus rezervus, puikią ateities galimybę, kad galėtume pakelti Bendruomenės standartą. Reikia tik noro!

Šiandien, nes tokie žmonės, kaip P. Andriusis, nėra prabėgančio laiko formuojami: jie laiko tekme stovi nepajudinami, kaip obeliskai — dar ryškesni ir dar šviesesni.

V. Kazokas

A. BUČINSKAS

Breskim su laiku

„Mūsų Pastogės“ Nr. 14 išskelto trys aktualios mintys: V.K. vedamajamame straipsnyje „Pagalba Mokytojams“ kelia atlyginimą Savaitgalio Mokyklų mokytojams. A. Kovalskis straipsnyje „Ko reikia mūsų bendruomenei? siūlo pasukti ekonominiu keliu ir registruoti Bendruomenę Australijos organuose.

Ekonomijos klausimas. Į jį galima įtraukti ir p. V.K. mintis „Pagalba Mokytojams“. Reikalingumas pertvarkyti mūsų bendruomeninį gyvenimą jau turėjo būti seniau suprastas. Nuolatinis visuomenininkų „ubagavimas“ įvairiems reikalams ne tik įgrįšęs mūsų visai bendruomenei, bet ir patiems visuomenininkams.

Šios aplinkybės iki dabar gal ir buvo reikalingos, bet gal kitaip ir nebuvo įmanoma dabartinė veikla, bet reikia įsivokti kitų kelių, kad ne tik nereikėtų prašyti, bet būtų galima ir duoti, kaip p. A. Kovalskis rašo.

Nevisai sutinku su p. A. Kovalskio nuomone, kad Krašto Valdyba mestųsi į „biznį“. Šios komisijos darbas būtų steigti prekybos imones, kooperacines bendroves arba kitokius ekonominius vienetus... Steigimas panašią vienetų galėtų tik vėliau išsivystyti. Tačiau vienas galimas lengvai išvystomas dabartinis sąlygomis. Tai mūsų Lietuvių Namai. Jie dabar stovi nepilnai išnaudojami. Juose veikia mokyklos, susirinkimai, susirenkama poposėdžiai, rengiami vakarūs ir t.t. Iki šiol patys namai iš savęs neišsilaiko, nes dar neįmokytos skolos. Rezultate grįžtame į bendruomenę tolimesniam

Pokerių mašinų. Jei dabar dalis

SYDNEY LIETUVIAMS SVARBU!

DIDELĖS NUOLAIDOS

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NARIAMS

Perkant grynais ar išsimokėjimui lietuvių bendruomenės nariams duodamos nuolaidos nuo 10 iki 40 procentų.

Susitarimai atlikti su plačiai žinoma firma, turinčia savo krautuves Sydney mieste ir priemiesčiuose, kuriose bendruomenės nariai su specialiais bilietėliais galės pirkti su žymia nuolaida. Visos prekės yra augščiausios kokybės ir naujausio modelio. Tomis pačiomis sąlygomis prekes galima gauti ir išsimokėjimui. Čia galima gauti visus namų apyvokai reikalingus daiktus. Iš jų paminėtini: televizijos, šaldytuvai, skalbimo mašinos, radijai ir radiogramos, elektriniai prietaisai, žoliapjūvės, baldai, foto ka-

meros, filmos, kilimai ir kitokie grindų užtiesalai, užuolaidos, prefabrikuoti garažai, skalbinių džiautuvai, siuvimo mašinos, plėninės kriauklės (sinkai), dviračiai, rašomosios mašinėlės, laiveliai, vyriška apranga, laikrodžiai, žiedai, kelionės reikmenys, vaikų vežimėliai ir daugybė kitų.

Visi šie daiktai yra normalia tvarka gamybos įmonių garantuoti. Nemokamas pristatymas į namus Metropolitan ribose. Į tolimesnes vietas pristatoma susitarus.

Smulkesnių informacijų šia pirkimo schema besinaudojant asmenys gali gauti iš savo bendruomenės vadovybės.

Urmo kainos už geriausios kokybės prekes tiems, kurie naudoja šią schemą, įskaitant specialiom kainomis siūtos dalykus:

Zinomiausi pasaulyje šaldytuvai (sealed units) — 69 gns.

Automatinės skalbimo mašinos — 119 gns.

23" televizijų aparatai — 119 gns.

Deluxe stereogramos — 77 gns.

4 taktų žoliapjūvės — 46 gns.

Atverčiamos sofos ir du foteliai 67 gns.

Rašomosios mašinėlės (portatyvinės) 37 gns.

AI Axminster 100% vilna, pirmos rūšies pamušalai, susiuvami ir paklojami 52/6 jardas.

Chromo virtuvės baldai (stalas ir 4 kėdės) 21 gns.

Pusiaur automatinės siuvamosios mašinos 39 gns.

Automatiškos siuvamosios 75 gns.

Patarnavimas bendruomenės nariams

CASH or TERMS

DIDELĖS NUOLAIDOMIS

GAUNAMI PIRMAEILĖS KOKYBĖS GAMINIAI:

Televizijos, šaldytuvai, skalbimo mašinos, radijai, radiogramos, žoliapjūvės, elektriniai reikmenys, dujinės ir elektr. krosnys, raš. mašinėlės, laiveliai, foto aparatai,

filmos, baldai, grindų užtiesalai, medžiagos, patalynė, vyr. ir mot. laikrodžiai, dviračiai, vyr. kostiumai, kelionės reikmenys, prefabrikuoti garažai, užuolaidos ir t.t.

SYDNEY WIDE INDUSTRIES LTD

VISŲ NAMŲ APYVOKOS REIKMENŲ SPECIALISTAI

Krautuovės: City: 393 Pitt St. (Tarp Liverpool ir Goulburn gatvių) Tel.: BM 2791

Parramatta: 333 Church St. (priešais David Jones) Tel. YL 0401

Kingsford: 273 Anzac Parade. Tel. 663-0571

Crows Nest: 112 Willoughby Rd. Tel. JF 5971

lietuvių, o tokių yra, palieka po kelis svarus arklų, šunų rungtynėse, kortų žaidynėse ir kitur, jie tuos pinigų (ar dalį) paliks Lietuvių Namų pokerio mašinoje, ar nebus geresnės naudos? Kas nenorės — neloš! O jei norinčių yra, kam juos siųsti pas kitus? Kiek prisimenu, J.E. vysk. Brizgys, lankdamas „Dainavos“ namus, davė pavyzdį, kur „karčiama“ išlaikė bažnyčią, ir mums siūlė to neventi.

Iš tokio klubo būtų galima ir mokytojams, dirbantiems Savaitgalio Mokyklose, apmokėti ir dirbantiems valdybos nariams posėdžių „arbatpinigiams“ gal liktų. Vėliau, susidarius pajamų likučiams, jie investuoti nurodytu p. A. Kovalskio keliu.

ALB REGISTRACIJA AUSTRALŲ ORGANUOSE. Daugumas

svetimitaučių bendruomenių yra užsiregistravę, ir iš to nenukentėjo nė viena tautybė, o priešingai — susilaukė gero. Mūsų ALB vienetai ne tik būtų pripažinti oficialiai mus atstovaujau Australijoje, bet galimybės būtų kitokioms privilegijoms naudotis ko iki šiol oficialiai negalime. Tų privilegijų įsiekiant, būtų galima surasti daug. Estų bendruomenė buvo pajėgi australų pinigais įsigyti sau poilsio namus seneliams, kodėl mes negalim? Bandymas išlaikyti lietuvių uždarą, skurdžioje bendruomenėje daug sunkesnis, negu būti susipratusių lietuvių Australijos bendruomenėje.

Daugelis mūsų jau priėmė ir australų pilietybę, jaunoji karta suaugusi su Australijos krašto dvasia ir galvosena. Neignoruokime faktų, bet įsivokime būdą jiems išspręsti.

Rinkimai procentais

Sovietų centrinei rinkiminei komisijai suvedus kovo 18 d. rinkimų į Aukšč. Tarybą duomenis, visoje Sovietų Sąjungoje rinkimuose dalyvavo 99,95% visų turėjusių teisę balsuoti. Kaip sovietuose įprasta tokių „rinkimų“ metu, kai kuriose respublikose dalyvavusių rinkėjų skaičius buvo pasiekęs 99,99%, kitur tas nuosimtis buvo nukritęs ligi 99,92 ir dar žemiau. Pagal pranešimą, mažiausiai dalyvavo rinkimuose Estijoje — 99,38%. Antroje eilėje (mažiausių dalyvavusių rinkimuose skaičiumi) Latvija — 99,83%, trečią ir ketvirtąją vietą dalinosi Lietuva su Moldavija — abiejose tas nuosimtis siekė 99,92.

Dalyvavusių rinkimuose nuosimtis dar ryškesnis, įsižiūrėjus į rinkimų į Sąjungos ir Tautybių Tarybas (abiejų sovietinio „parla-

mento“ — A. Tarybos rūmų) duomenis. Rinkimuose į Sąjungos Tarybą pirmoje vietoje atsidadė Gruzija — joje paduotų balsų skaičius procentais pasiekė 99,91 ir antroje vietoje — Lietuva su 99,90%. Estija ir vėl atsidadė paskutinėje vietoje su 99,17%.

Rinkimuose į Tautybių Tarybą taip pat panašus vaizdas: Gruzija ir Lietuva pirmosios (99,93 ir 99,90%) ir Estija vėl su mažiausiu dalyvavusių rinkimuose skaičiumi — 99,36.

NUTEISTI

Pernai dalyvavę sukilime prieš Kubos diktatorių F. Castro neseniai nuteisti 1179 balseiviai po 30 metų kalėjimo arba kol bus atlyginti 27 milijonų svarų nuostoliai. Visiems nuteistiesiems atimta visos Kubos pilietinės teisės.

PULGIUI ANDRIUŠIUI...

(Atkelta iš psl. 1)

sparus kaip kempinė — spaudžiamas ir lenkiamas jis gniūžta, bet nepasiduoda, o atleistas jis vėl atsitiesia ir šypsoi, tarsi niekur nieko. Tiesa, jis šypsteli neretai ir iš mūsų, bet dažniausiai pats iš savęs, ir kaip tik šiame jo šypsenoje mes visi, nes, kaip minėta, jis šiandien yra mūsų savastis, mūsų pasididžiavimas ir mūsų sąžinė. Gyvendamas tarp mūsų jis yra mūsų pačių dalis, arba — gal tai būtų net teisingiau — mes esam jo orbitoje, nes jo didelė ir plati asmenybė savotiškai mus susemia savyje. Jo nieks nevaržo ir jis pats nieko nesivaržo: nei išsilavinimas, nei padėtis, nei drabužis. P. Andriusis lygiai vienodai bičiuliauja tiek su diplomatais, tiek su berniokais prie alaus stiklo. Kalba jis kiekvienam tiesiai, nežiūrėdamas nei į uniformą, nei kategoriją. Jis mėgsta žmones, ir jam patinka padalyvauti kiekvieną progą — kitas įtartų, kad jis yra nepamainomas veikėjas. Tiesa, jis veikia, gal dar daugiau veikia, nei mūsų patentuoti veikėjai, veikia savo žodžiu, savo asmenybe, vien savo pasirodymu, tačiau oficialių pareigų vengia, gal dėl to, kad reikia dirbti. O darbas, jo paties žodžiais sakant, žmonių veislei žalingas, nors pats, gyvendamas Šalūnėje kiekvieną dieną keldavosi trečią valandą ryto, kad niekieno netrukdomas galėtų keletą valandų kietai padirbėti. Greičiausiai jis šito laikosi ir Adelaidėje, nes kaipgi būtų atsiradę visi jo veikalai ir nesuskaitomi straipsniai bei paskaitos. Oficialiai jis savo tokią visuomenišką veiklą (visur dalyvauti!) pateisina populiariu patriotizmo vardu, nors buvimas tarp žmonių jam kaip rašytojui ir žurnalistui yra esminis — čia jis atranda savo kūrybai ir vaizduotei pačias vešiausias ganyklas.

P. Andriusis iki kaulų smegenų demokratas liaudies sūnų tarpe. Tačiau yra gyvenime dienų, vadinamų šventadieniais. Tokias dienas Pulgis ypatingai respektuoja. Įvyksta kur nors kokia iškilmė, o ypač kur jam pačiam prisieina oficialiai asmeniškai pasirodyti — ar savos kūrybos paskaityti, ar su paskaita. Tada P. Andriusis neatpažįstamas: visados juoda cilute, sulaidytas, suglostytas, lyg tasai iš „Sudiev, kvietkeli“ amerikonas, pasirodęs Viščių kaime. Čia jis prabyla jau ne tuo pulgiškai ramiu balsu, bet kažkaip iš augštybių, temperamentingai. Betgi šitoks persimainymas vyksta tik tol, kol jis tobera ant paaugstinimo, kol jį skiria nuo liaudies rampa arba

žalias staliukas. Bet vos tik jis nusileis nuo podiumo, žiūrėk — jis vėl toji pati žuvelė savuose vandenyse. Čia neišvengiamai reikia pabrėžti, kad panašios permainingos atspindai ir P. Andriusio kūryboje: jeigu jis su savo feljetonais ir juokdaryba atstovauja mūsų kasdieniškai buičiai, tai su savo lyrinėmis poemomis, su epu jis yra tikrai šventiškas. Nevienodai žmonės jo tokias permainas priima: yra tokių, kurie jį su pagarba priima, kiti jam priekiaistauja, tačiau nėra tokių, kurie juo piktnatyliai arba išsietų. Greičiausiai jį išsaugo visokiuose skysčiuose mirkytas ir impregnuotas Andriusio vardas. O šis vardas yra tiesiog magiškas. Jis yra lyg kokia neįvardijama užvara, sauganti tą žmogų nuo kasdienybės dulkių: kažkaip nelimpa prie jo nei purvas, nei piktas žodis. Šitas žmogus ir kasdienybėje nekaskdieniškas, nesusišėjęs, nenusibostantis. Gal čia ir slypi jo populiarumo paslaptis.

P. Andriusis mėgsta nepaprastai daug skaityti. Neskaitant senųjų žodžio meistrų jis ypač seka viso pasaulio literatūrinį gyvenimą šiandien. Tų knygų šiandien tiek daug ir taip sunku atrinkti, o jis kiekvienam atveju skiria, kur pelai, ir kur grūdai. Ir keista — Andriusis knygų neperka, nors pas jį visados ant stalo naujausias veikalas, apie kurį kitas dar girdėti negirdėjęs. Vos atvykęs į Australiją Andriusis pirmiausiai išaiškino, kaip čia yra su bibliotekomis ir kas jose yra. Ir kai kiti skundėsi, kad Australija kultūriškai baisiai atsiliekė kraštas (pagalvokite: neturi operos!), tai Pulgis trynė rankas iš džiaugsmo, kad čia už dyka prieinami ir gaunami didžiausi pasaulio turtai — tik eik į semkis, o jei dar pritingi, tai

ANKSTYVIEJI MŪSŲ POEZIJOS KELIAI

"Paimsim arkla, knygą, lyrą ir eisim Lietuvos keliu" — sako Maironis savo "Jaunimo giesmėj". Tie žodžiai gal geriausiai apibūdina maironinės epochos dainius, bet jie tinka su maža išimtimi ir visiems lietuviams poetams nuo seniausių iki nepriklausomybės laikų. Su plunksna stotą kovos avangardan dėl socialinių netyčių ir skriaudų, dėl tautinių problemų. Poetas bei eilinininkas ejo ir kario, ir mokytojo, ir publicisto laikraštiniško pareigos. Šiaip jau augšto meninio lygmenio, bet aiškiai didaktinės, pamokomosios yra D o n e l a i c i o "Metų" realistiškos idėjos. Mužiko sopulius širdies pasauliui priminti yra eilavęs P o š k a. Aušrininkai su V i š t e l i a u s k u raudą liejo "dėl tėviškos sunykimo, garbės ir didybės". Karan vedė su daina Armėnas: "Tegul giria šlamsčia, užia, o mes trauksim į karūžę". Su "Varpu" ir kitomis alegorijomis tautą kėlė K u d i r k a, gi J a k š t a s D i e vą maldavo Lietuvą ginti ir prašė "vargšei užsūdusiai, vėlai atbudusiai laimę gaminti". Ir B a r a n a u s k a s graudeno "Pasikalbėjime giesmininko su Lietuva", bet su "Anykščių šileliu" jau aiškiai atsiskyrė nuo pamokslininko ir laiko aktualijoms, tarnaujančio publicisto.

Šio laikotarpio eilutotą lietuvių kūrybą tenka laikyti tarnaujančią idėjai, tikslui. Klaidinga būtų tvirtinti, kad tos rūšies poezija ir menas apskritai visada turi būti menkavertis, apsinešantis dul kėmis, kaip ir visa kasdienybė, virstanti praeitimi. Leonardo da Vinci, Rafaelio ir Michelangelo menas tarnavo religinei idėjai, bet buvo tikras menas ir jo didybė nesumažėjo iki šiai dienai. Ir Dantės "Dieviškąją komediją" galima laikyti religinės ir poetinės idėjos iškvepta poema, bet kas drįstų ją laikyti praeities seniena. Pranciškūs Asizietis, keliaudamas slėniais ir kalnais, užmindamas žolelę ir sutik

damas paukštį bei sliakę, dainavo Dievo garbei, bet buvo tikras poetas. Svarbu tik, kad ta idėja menininką yra pagavusi iki pačių sielos gelmių, kad tai daroma neįsakytai, bet pačiam taip jaučiant ir laisvai apsisprendus. Donelaitis pastorius būrims — baudžiauninkams pamokyti eilavo, bet darė tai meniskai, nes ir buvo tikras menininkas. Kai savo žodžiu apdainavo gamtą, tai sudvasino ją iki tokio gyvumo, kad ir šiandien, kas pažįsta jo "Pavasario linksmybes", sutikęs gandra, mato jame rūpestingąjį ano laiko lietuvių valstietį. Įrodyti lietuvių kalbą tinkant poezijai parašė Baranuskas "Anykščių šilelį", bet parašė taip, kaip retas pasaulinio garso poetas yra sugebėjęs išsklauti iš miško kalbą ar nakties tylą. Gi ten, kur piešia grybus ir uogienojus priylgsta italų klasikų garsenybių teptukui.

Jei šiandien bodimės kaikiurių ankstyvojo laikotarpio lietuvių rašėjų eilavimui, tai dėl to, kad jie nebuvo tikri poetai, o kitų lietuvių kalbos mokėjimas buvo labai menkas. Nereikia ir tai pamiršti, kad poetinio žodžio kaip meno įrankio supratimas yra kitęs su laiku. Taip žiūrint laikam ir Goetė atrodytų pasenęs, kai jį lygins su Rilke, Lorka ar Eliotu.

Ankstyvąjį mūsų poezijos laikotarpį yra apvadinavęs M a i r o n i s. Bet ir jo dydis ir aureolė tesuprantama tik nusikėlus į mūsų atgimimo prielaidas, į ankstyvąjį rytą. Ten Maironis savuoju šešėliu pritendavo visa, kas tik šalia jo eiluota. Jis yra didžiausias to meto pėdinio ritmo mokytojas, lietuviškųjų poetinių tradicijų kūrėjas. Jis yra mūsų klasikas, ir su juo prasideda lietuvių poezijos aukso amžius. Visai tai nenuostabu, kad jo amžininkas Jakštas laikė maironiskąjį kelią poezijoje vieninteliu, o kas jo nukrypsta — klaidingimu šunkeliais. Jakštas turėjo savo meno koncepciją, nors nebūtinai savišką — originalią. Tai ab-

solitutinė, nekinama meno sąvoka, besireiškianti gėriu, grožiu ir meile, o to šaltinis pats Dievas. Išmintis, Jakštas ją įžvelgia prote, yra augščiausia sielos apraška, kurios kontrolei turi paklusti žmogaus vegetatyvinis ir emocinis pasireiškimas. Pozijoje todėl jis pirmoji eilė įjiesko idėjos, tarnaujančios amžinajam Gėriui ir Grožiui, o pakojoje tėvynei bei tautai. Tokiai poezijai, pagal Jakštą, tetinka tik klasinė forma.

Ir Maironis daugelyje vietų pasisako šia prasme:

— Einu sau Viešpaties taku,
Bjauriuos melagystę;
Į širdį giesmėmis šneku,
Joj žadinu dievybę.

Kitoj tačiau vietoj susigriebia
pomastiškai pasisakęs Maironis

ir aiškiai pabrėžia asmeninį emocinį momentą:

— Ne pranašas, aš ne kovot,
Aš ne žmonių mokinti, —
Aš Dievo įkvėptas giedot,
Su lyra giesmes pinti.

Todėl ir jo eilėraščiai, tik ne šis programinis, yra tikri meno deimantukai. Ir kaip tik tie, kur jis tik asmeniškai: ar tai ant Keturių Kantų ežero poezijos formon įvilktas susidūmimas, ar nuo Birutės kalno įsiklausyta ir jo paties dvasiai atliepanti Baltijos tyli šneka. Su grynai patriotine tema Maironis stiprus ten, kur jis lyriškas, grįžtantis į save. "Nepriklausomybę atgavus" vienas jo silpniausių eilėraščių — šalta, eiliuota publicistika. Silpna jo ir religinė poezija. Nemanom Maironį buvus blogą lietuvių ar katalikų, bet tose temose tejančiam protą ir konvenciją, o ne menininko kalbą. Šiaip jau Maironio poezija yra rami, nors ir lyriška, rūpestingai parinktas žodis ir įjungtas į klasinės formos poetinę eilutę ir posmą. Tai aristokratiška poezija.

(nukelta į psl. 4)

PUTINAS

Vai eičiau aš, eičiau

Vai eičiau aš, eičiau į tolimą kraštą
Su vėjais dalios po pasaulį ieškotų, —
Gal ten, kur, numetusi priespaudos našią,
Širdis nevaitotų.

Gal tuomet sunykus dvasia atsisautų,
Gal kas sužavėtų, gal ką pamylėtų, —
Ir, audroms nurimus, iš saulėto skliauto
Daina suskambėtų.

O čia tiktai skustis dvasia sumenkėjus
Ir žygių dienas vien sapnuoti tegali.
O žudančio sielvarto dieni atėjus,
Vien smerkt savo dalią.

Vai eičiau aš, eičiau į naktį žvaigždėtą,
Į kryžkelius laukiamos laimės ieškoti:
Gal ten pasitiktų dalia pažadėta
Sapnų išsvajotų.

1911.

50 METŲ KŪRYBINIO DARBO

Neseniai Lietuvoje buvo atšvęsta poeto Vinco Mykoloaitis — Putino penkiasdesimt metų jo kūrybinio darbo pradžia skaitoma pasirodžius jo pirmajam kūriniui spaudoje. Iš tikrųjų šioji sukaktis turėjo būti atžymėta pereitais metais, nes jo pirmasis eilėraštis, kurį čia šia proga spausdiname, jo raštų rinkiny datuotas 1911 m.

Šiandien V. Mykolaitis Putinas yra 69 m. amžiaus, pasitraukęs iš aktyvios tarnybos ir gyvena kaip pensininkas, visą laiką skirdamas savo kūrybai. Tiesa, remiantis paskutiniaisiais pranešimais, jo sveikata nėra labai stipri: pereitą žiemą sunkiai sirgęs gripu, ir dėl įvairių negalavimų su kūrybinio darbu sparčiai nėra pasistūmėjęs. Romano "Sukilėliai", kurio pirmoji dalis prieš keletą metų buvo išleista ir susilaukė didelio susidomėjimo bei populiarumo, užbaigti vis niekaip negali. Kas kart vis iš naujo poetas vis grįžta prie poezijos. Atrodo, poeto kūrybinė nuotaika šiuo metu palankesnė poezijai, negu prozai. Kitais metais, savo 70 metų sukakties proga poetas numato išleisti naują savo eilėraščių rinkinį.

Su savo veikalu "Altoryų šešėly" V. Mykolaitis Putinas kaskart vis plačiau garsėja. Jau išėjo šios knygos rusų kalba dvi laidos didžiuliais tiražais, latvių kalba irgi dvi laidos, čekų kalboje pirmoji laida buvusi tiesiog išgrobysta. Dedama pastangų, kad šis lietuvių literatūroje epochinis veikalas būtų išleistas ir anglų kalba. Pats V. Mykolaitis — Putinas nors ir džiaugiasi savo knygos tokiu dideliu pasisekimu, vis tik neatrodo, kad būtų pirmoji eilė suinteresuotas savo veikalų vertimais. Esą, jis rašas ne anglams, ne vokiečiams, bet tik saviems žmonėms. Tiesa, šalia paminėtųjų vertimų dar buvo išleistos dvi didelės laidos taip pat lenkų kalba.

Artėjant vasarai, poetas numato ją praleisti Kačerginėje, netoli Kauno.

Ta pačia proga norėtusi poetui palinkėti, kad jis ne tik užbaigtų savo pradėtus ir užplanuotus veikalus, bet kad išleistų jų kiek galima daugiau. Tai yra lobis, kurio nei "vagys pavagia, nei kandydys suėda, nei rūdys sunaikina". Tai paminklas, anot, Horacijaus, stipresnis už varį, prašokąs piramidės.

L. D.

II-SIS KULTŪROS

KONGRESAS

Lietuvių kultūros kongresas ruošiamas Čikagoje lapkričio 24 — 26 dienomis. Jau dabar yra sudarytas kultūros kongresui rengti komitetas, kurio pirmininku yra žinomas kultūrininkas ir rašytojas Povilas Gaucys. Štai kai kurie jo pasisakymai būsimo kongreso temomis.

Šio kongreso tikslas būtų daugiau manifestacinių, kuriame būtų apžvelgti mūsų kultūriniai laimėjimai ir taip pat patiekiami planai ateičiai. Kongreso metu numatomos dvi pagrindinės paskaitos, o atskirose sekcijose jų numatoma vienuolika, kur daugiau pasisakys atskirų sričių specialistai. Be paskaitų numatoma ruošti lietuviškos simfonijos muzikos koncertą, dailės parodą, architektų darbų parodą, literatūros vakarą, spaudos ir knygų parodą.

Panašus kultūros kongresas įvyko prieš penketą metų taip pat Čikagoje, kuris turėjo daug įtakos ir išjudino Amerikos lietuvių kultūrinį gyvenimą. Nusizūrėjus į Amerikos lietuvių pastangas ar nereikėtų ir mums čia, Australijoje, panašiais reikalais susirūpinti. Tiesa, mes jau tiek toli pažengėm, kad jau turime Lietuvių Meno Dienas. Bet būtų gražu, jeigu tas menos dienas praplėstume ir vieną kartą surengtume kažką panašaus į Kultūros kongresą. Tam jėgų galima sakyti, nestokojame.

JONAS AISTIS

TUMAS

Pažinkime savo didžiuosius vyrus. Kan. Juozas Tumas — Vaidzantas yra viena iš šviesiausių asmenybių mūsų atgimimo ir nepriklausomybės pradžios laikotarpyje. Čia spausdiname mūsų poeto Jono Aisčio atsiminimus, susietus su kan. J. Tumu, kur skaitytojas galės Tumą pamatyti iš arčiau. Šie atsiminimai paimti iš J. Aisčio knygos "Apie laiką ir žmones" prieš keletą metų išleistas Amerikoje.

Man rodosi, kad mes tolydžio smulkėjame visi: dideli ir maži. Gal dėl to mums tie žmonės, kaip tai pasakėčios lapei tretį kartą sutiktas liūtas, nustojo viso savo majestoto, kad jie ne drambliųkaulio pilyse, o ten pat, kur ir mes, gyvena.

Naujalis mane mokė gamos do. Kasdien ji matydavau mokykloje. Jis taip rimtai, svariai, bet drauge ir tėviškai pirmaklasius pipirus tvarkė, jog atrodė, kad do gama kaip tik ir yra ta pumpurė, į kurią žemė, kaip girnų akmuo, remiasi, ir tik dėl to ji taip sukasi dar tvarkingai, kad yra gama do. Niekaid nemačiau jo nei rūstaus, nei supykusio, jis tik nuosaikiai nusisųsodavo, jei kuris ne tą do ožiū subliaudavo. Ir jei kuris bėgdamas, kaip išdeges akis, apsisbrisdavo to milžino koją, tai jis ne tik nebardavė, bet dar paglostydavo blogai kirtus plaukus ir, paėmęs už pažastų, pakeldavo į šalį ir paleisdavo bėgti ta pačia kryptimi, bet pagarba tam žmogui pakirsdavo žiopliui kojas, ir jau jis eidavo žingsniu. Nė vieno jis per visus metus nenubaudė, o visi jo bijojo, kaip ugnies.

Mane dailyrasčio mokė mūsų pedagogų patriarchas, Tomas Žilinskas. Jis tada jau buvo gerai aštuntą dešimtį metų paėmęs, bet buvo tiesus, švarus ir elegantiškas senukas. Ėmiau kartą netyčia ir sutečiau riebalotų piršto galu sasiuvinio kampuką. Tik tik buvo žymu, kaip silpnai atliktą piršto nuospauda, tik odos rėžiniai matėsi. Pastebėjo ir taip man ištrinko galvą, kad ilgai ji paminėjau. Visą pamoką, mane pasistatęs, sakė pamokslą, ir pasijutau taip prasikaltęs, lyg būčiau tėvą motiną nužudęs...

Atsimenu Saliamoną Banaitį, spaustuvininką. Didelio vardo ir majestoto lietuvi. Vienintelį taip didelės pagarbos vertą tos profesijos žmogų. Ir šiandien atrodo, kad jam galėjo prilygti tik vilniškis Martynas Kukta, kurio nei gyvo, nei paveiksle nesu matęs.

Kunigą Tumą pirmą kartą pamačiau Kauno rotušės balkone per masinį mitingą. Pirmas kalbėjo gudas Zajac. Gudiškai, kaip hebraiškai, nesupratau

nieko. Įstrigo tik jo dažnai kartojama pavardė Lastouski. Gal tai ir lieti kaip tik tą Lastouskį, už kurio buvo ištekęs antroji Lazdynų Pelėda. Zajac jį, atrodė, tarkuote tarkavo. Visa aikštė plojo, šaukė bravo, valio, šalin ir panašiai. Tada mūsų žmonės gebėjo jaudintis, bėgioti ir džiaugsmą bei tulžį lieti visa gerkle. Balkone žingsniavo, jaudinosi, šaukė ir plojo žilas žilutėlis ir visai vidutinio ūgio kunigas. Kai gudas pabaigė, jis pradėjo. Garsiakalbiu tada dar nebuvo, ir kalbėtojai turėdavo kaip gaidžiai, atsilosdami, persisverdami ir iš visų kaulų besinarindami rėkti. Tai buvo mosto ir tikros tribūnos laikai. Ir šiandien matau Tumą, didįjį ir ugningąjį Tumą iotušės balkone. Kai jis prabilo, visa aikštė mirtinai nutilo, bet jautėsi, ji visa kybojo ant plonytės ir iki galo įtemptos gijelės, kad ji galėjo sugriauti kiekvieno momentu. Po kelių sakinių, visai aikštės kampe, prie pat miesto ligoninės vartinės, pasigirdo silpni ir tolimi pirmieji paskiri "valio!" Tie šauksmai daugėjo ir kilo, blaškėsi ir nešėsi, kaip uraganas ar ugnis, siūbuodami nuo vieno aikštės krašto iki kito; tai visa aikštė pavirsdavo į kurtinantį griaustinio ar didelių vandenų ūžimą, tai akimirksniui prigedavo, kad vėl visu smarkumu dardėdama neštųsi galvotrūkiais, kaip Elijaus ratai debesyse.

Jis taip kalbėjo visą valandą. Minia tai tylėjo, kaip perkūno nutrenktą, tai šaukdama ir grūmodama maurojo, jog atrodė, kad vien nuo to balso nuvirs ir aikštė supusį namų sienos. Tumas, bekalbėdamas ir bemojudamas rankomis, neučiomis paėmė gudo pirštine ir pradėjo ją gnaužyti ir ja mostaguoti. Ir staiga, plačiai užsimojęs, sviedė ją į minią. Buvo įspūdis, kad jis tai padarė mašinaiškai ir visai netyčia, nes dar pirštinei nenukritus žemėn, jis sumišo ir, atsigrįžęs į gudą, patraukė pečiais, bet tasai taip ranka numojo, lyg būtų pasakęs: miestus praradom, tai ką čia dabar ta pirštine... Ir iš tos nebylios scenos balkone kilo aikštėje toks furoras, kokio ta aikštė greičiausiai niekad nebuvo mačiusi ir niekad nematys. Aikštė krikė ir ūžė, kaip Niagara: protar-

pias prasiverždavo klykiantis moters balsas, kaip audroje vėtros spieginimas. Minia kaukė ne dėl pirštinės, bet tą mostą lydėjusių žodžių. Ir mane apėmė bausis šurpulis: man netilpo galvoje, kad mūsų žemė galėjo pagimdyti tokį žmogų, bet aš nežinojau, kas jis yra, dėl to, kiek miniai aprimus, paklausiau šalia stovėjusio žmogaus: "Kas tas žmogus? Kas tas kunigas?" Jis su panieka į mane pažvelgė ir tarė: "Gėda, vaike, Tumo nepažįsti, ir dar mokiny esi!" Ir man tikrai buvo gėda. tą valandą jauusi visą mano menkystę. Ir vėl aikštė krikė, vėl lakstė į viršų mėtomos kepurės, vėl suaugę žmonės, sulipę į medžius, mojavą laisvomis rankomis.

Pasibaigus kalboms, miniaėjo per miestą, sustodama prie misijų: vienoms šaukė ir grūmojo, kitoms riksmu reikė pagarbą ir padėką. Ėjau visur, kur miniaėjo, ir šaukiau su ja, norėdamas iš savęs išaukti visą visos tautos rūstybę ir džiaugsmą, visą jos sielvarą ir skundą. Ir man visą laiką stovėjo aktyse viena diena milžinu išaugęs Tumas, kuris man tada atrodė didesnis ir pranašesnis už visus mūsų karžygius, už visus mūsų didžiuosius kunigaikščius, nes atrodė, jei jie būtų andai turėję jo išmintį ir žodį, tai šiandien mes nebūtume ten, kur esame.

Man tada galvoj netilpo, ir svajot nesvajojau, ir net norėt nenorėjau jo arčiau pažinti. Ir jei tada man būtų kas sakęs, kad aš tą žmogų arčiau pažinsiu, ji namuose lankysiu ir kad jis su maniimi kalbės, kaip lygus su lygiu, tai aš būčiau netikėjęs, kaip nepasiekiamu sapnu, kaip niekad neįsikiūnįjančia svajone. Man buvo gera jį pamatyti gatvėje, konkėje, teatre, einantį su maišytos takų veislės šuniuku, ar žygiuojantį basą Aleksoto tiltu.

Kai jis įsikūrė Vytauto bažnyčioje, po pamaldų mokinių bažnyčioje eidavau paklausti Tumo pamokslų. Jis ir bažnyčioje skubėdavo: pats mišias laikė ir pats pamokslą sakė. Paskubomis nusiimdavo arnotą ir, kamšydamasis alba, skubėjo sakyklon.

Daugiau jis buvo keistas, bet jis buvo natūralus, didelis ir skaisčios sielos žmogus. Nenuoroma. Visus pažino, ir visi jį pažino. Jis susistabdydavo konkė ir vėliau autobusus ne sustojimo vietoje, bet visi žinojo, kad jis tikrai skuba, tai netokių dalykus priimdavo kaip malonę ir palankumą.

Arčiau jį pažinojau tik studentaudamas ir klausydamas jo paskaitų. Jis mylėjo studentus, kaip savo tikrus vaikus, ir mylėjo motiniškai, organizuodamas valgyklas, kur duonos ir kopūstų galėjai valgyti veltui iki sprogtant. Mėgo ir jį studentai. Jo auditorijos buvo juokingai pilnos: sausai apsesti suolai, katedros papėdė, net kampe stovėjusios kopėčios buvo nusėtos studentų iki palubės, takuose stati stovėjo ir kita tiek prie pravirų durų koridorių. Bet Tumui buvo dar ne gana: jis, išėjęs iš pro-

fesoriumo, smarkiai plodamas šaukė studentus. — Taip sušilę, sumurę studentai jo klausydavo porą valandų be pertraukos.

Jis leisdavo sau viską, net Aleksoto Linksmosios gatvės kieme pasisukti su vaikais "gigantais" (stulpas su kriju ir virvėmis), net tarti žodį teatre, net nuimti nuobodų poetą nuo estrados (taip jis kartą Valstybės teatre, beklaušdamas Stasio Aglicio poemos apie pirmuosius mūsų tėvus rojuje, sušuko: "Gana! nuimk šitą!").

Jis mėgo jaunos rašytojus ir juose dažnai įžiūrėdavo "deimantukus". Novatorių kėlimu jis buvo legendarus: jauni eidavo pas jį kaulyti recenzijų, ir jis jų, kaip ir rekomendacijų tarnyboms, niekad neatsakydavo.

Atsimenu kartą teatro foje jis užkalbino mane su Miškiniu. Miškiniš taip ir paklaus: "Na, kas dabar naujo politikoje, kunige kanauninke, kaip jūs viską žinot?" Tas ir pradėjo aiškinti: "Tokia čia dabar ir politika... Visas miestas kartoją: Volde-maras, Kurmytė... Tokį pasaulinio masto vyrą ėmė ir pasibruko po sijonu... O! skambutis... Na, tai kitą kartą."

Su žodeliu jis nesivaržydavo. Kartą jis dalino studentams darbus. Šaukė studentus ir kiekvienam iš eilės davinėjo temas kurių jis buvo per šimtą susirašęs. Vienas nenorėjo priimti temos apie Margalį ir prašė geresnės. Tumas: "Imk, ir nesiginčyk!" O tasai: "Kanauninke, na ką aš apie Margalį?..." Tumas supykė ir tarė: "Atkišk ausį — ką aš tau pasakysiu." Ir apygarsiai tarė: "Geras vyras ir iš b.dalų gerą virvę nuveja... Imk, ir dink man iš akių." Bet tai girdėjusieji nei šyptelėjo, nei kryptelėjo.

Jis dažnai imdavo skaityti kursą apie tuos žmones, kuriuos pats pažino, ir čia jis duodavo tokių gyvų smulkmenų, kurių niekur rašte nerasi. Pasakodavo gyvai ir įdomiai.

Turėjau laimės būti su juo Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyboje. Mano pareigos buvo labai lengvos: buvau globėjas, o turto — draugija kaip tik neturėjo, tai ir nebuvo kas globoti. Valdybos sąstatas buvo toks: Tumas, Putinas, Keliuotis, Grušas ir aš. Posėdžiai būdavo kiekvieną trečiadienį Tumo bute, jo darbo kambarį. Šuniuko jis jau neturėjo. Šalia durų buvo pritvirtintas "paukuotų" vielų narvelis ir jame dvi mimozos žiedo spalvos kanarėlės, kuros kartais nei iš šio, nei iš to pradėdavo suokti stipriais ir tyrais balsais. Jos savo giesme nutraukdavo kiekvieną posėdį: Tumas susikaupdavo ir klausydavo, lyg jo kanarėlės pirmą kartą būtų pragydušios. Ir pasakysiu, kad jų balsai

(Nukelta į psl. 4)

KULTŪRINĖS NAUJIENOS

DR. A. ŠAPOKOS knyga "Vilnius in the life of Lithuania" jau paruošta ir neužilgo galės būti atiduota viešumai. Knygos viršelį nupiešė dail. T. Valius. Yra vilčių, kad ir didysis dr. A. Šapokos veikalas "Senasis Vilnius" susilauks leidėjo.

PROF. J. ERETAS, gyv. Šveicarijoje, šį pavasarį išeis pensijon ir nebedėstys Bazelio gimnazijoje. Galimas dalykas, jis kuriam laikui persikels į JAV. Šiuo metu renka medžiagą a.a. prof. K. Pakšto monografijai.

TEL. VALIUS laimėjo Toronto šv. Jono liet. kapinių vartų konkursą ir gavo 400 dol. premiją. Vertintojų komisiją sudarė: kun. P. Azubalis, skulpt. E. Docienė, archit. V. Kvedaras ir A. Rinkūnas.

DR. INŽ. A. KULPAVIČIUS parašė plačią ir originalią analitinę studiją apie Lietuvos baroką; nagrinėja jo esmę, apraškas, naudodamasis matematiniu ir grafiniu metodu.

DAIL. J. BAKIS kuria vitražus Toronto šv. Jono Kr. dievnamui, kuris buvo dekoruotas irgi pagal jo nurodymus.

J. KVIETYTĖ, modernioji išraiškos šokio puoselėtoja, vadovauja šokėjų grupei, kuri sekmingai pasirodo Toronto lietuvių ir nelietuvių visuomenėi.

J. LINGIS, gyvenęs Švedijoje, be kitų darbų, dėsto lietuvių kalbą Stockholmo ir Upsalos universitetams filologams. Stockholm me jis yra surinkęs labai vertingą lietuviškų leidinių biblioteką, kuria kartais pasinaudoja ir kitų kraštų žmonės.

GUERRILLA WARFARE ON THE AMBER COAST, knygą anglų k. apie Lietuvos partizanų kovas išleidžia "Voyages Press" leidykla. Medžiaga knygai daugiausia paimta iš J. Lukšos-Daumanio 1951 m. atneštų dokumentų ir pasakojimų. Kaina 3 dol. Užsisakyti galima Voyages Press, 35 West 75th Street, New York City 23 N.Y. U.S.A.

LANDSBERGIS ESTISKAI. Estų literatūros žurnalas "Mana" 1961 m. 2-3 nr. išspausdino A. Landsbergio novelės "Graikijos vėjas" estiską vertimą. Žurnalo "Mana" redaktoriai domisi pabaltiečių kultūriniu bendradarbiavimu ir prieš porą metų buvo pasakė Pabaltijo rašytojų anketą tuo klausimu.

KUN. V. MINCEVIČIUS Romoje išvertė italų kalbon arkiv. Jurgio Matulaičio dienoraštį; dabar verčia jo laiškus. Ši medžiaga arkivyskupo kanonizacijos bylai.

LIET. RAŠYT. DR-JOS literatūros šventė ir premijų įteikimas įvyko Atvelykyje, balandžio 29 d.,

Apreiskimo par. salėje, Niujorkė. Dr. J. Diēpinigaitis Liet. Raš. dr. jos premijų fondui atsiuntė stambiausią auką 100 dol. Premijų fondui pinigai dar renkami.

E. GAPUTYTĖ SU A. TROIN Londone, Anglijoje, The Ravinsky Gallery, buvo atidariusi meno darbų parodą. Skulptorė E. Gaputytė gimusi šiauliuose. Ji gyvena ir studijavo meną vienėjame krašte.

Lietuvoje verstinių knygų — užsienio autorių tarpe pasirodė bulgarų rašytojo D. Talev "Geležinis žibintas" (išvertė J. Vaišnoras), lenko L. Kručkovskio "Kordijanas ir chamas" (išv. P. Juodelis), suomių M. Larnio "Graziųjų kiaušinėlių", apie "buržuazinės vi-

suomenės moralę, ydas" (išv. L. Janušytė), Kather. Mansfield "Puodelis arbatos".

I Maskvoje kovo 26 d. prasidėjusį Sovietų Sąjungos kompozitorių suvažiavimą iš Lietuvos išvyko 17 delegatų ir svečių, jų tarpe: kompozitoriai E. Balsys, J. Juzeliūnas, St. Vainiūnas, J. Karosas, V. Klova, A. Račiūnas, A. Brazinskas, V. Baumilas, A. Belazaras, T. Makačinas, muzikologai J. Gaudrimas, A. Venckus ir kt.

Vilniuje kovo mėn. viešėjo iš Čili, P. Amerikos, atvykę dainininkai. Svečius sveikinant universitete jiems buvo padovanota lietuviška juosta ir studentiška kepuraitė. Čiliečiai susipažino ir su lietuvių dainomis, liaudies instrumentais.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

RINKTINĖ. Mūsų vakarietiškoje spaudoje pasirodžiusių būdingesnių straipsnių arba jų santraukų rinkinys. Leidžia Nidos Knygų Klubas. Išleista kas trys mėnesiai. Nr. 8, 1961 m. Rinktinės kaina N.K.K. nariams 2/6 atskiras numeris, dolelio kraštuose 50 centų. Su užsakymais kreiptis tiesiai į Nidos Knygų Klubą 1-2 Ladbroke Gardens, London, W.11.

Irena Joerg, LAIMĖS IEŠKOTOJAI. Novelės. Autorės antrasis novelių rinkinys. 262 psl. Išleido Nidos Knygų Klubas 1962 m. Kaina 7/6 (angliškais).

KNYGŲ LENTYNA. Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletėnis. Nr. 5 (125) lapkričio — gru-

džio mėn. 1961 m. Leidžia Vytautas Saulius, redaguoja Aleksandras Ružancovas. Adresas: Lithuanian Bibliographical Service, 1132 N. Walnut St., Danville, Illinois, U.S.A. Prenumerata metams 1 dol. 50 ct.

I LAISVĖ. Trimėnesinis politikos žurnalas. Redaguoja Stasys Daunys. Nr. 27 (64) 1961 m. gruodis. Kaina metams Australijoje 3 svarai. Adresas: 2801 W. 38 St., Chicago 32, Illinois, U.S.A.

Siame numeryje rašo: Kazys Škirpa — Gairės į Tautos sukilimą, Jonas Grinius — rezistencija lietuvių literatūroje, Vytautas Vaitiekūnas — kaip Maskva apiplessė Lietuvą ir kt.

BAIGIASI FAHRENHEIT'O ERA

Nuo šių metų pradžios Anglijos Meteorologijos Biuras pradėjo naudoti Celsijaus (Centigrade) termometrus oro temperatūrai matuoti. Tuo būdu Europoje pasibaigė daugiau kaip 240 metų trukęs Fahrenheito termometro viešas naudojimas.

Nors termometras jau buvo žinomas Galilėjo laikais (16-17 amž.), pirmieji tikslūs termomet-

rai pasirodė tik 18 amž. pradžioje, ir tai Gabrielio Fahrenheito (gimęs 1686 m. Danzėje) dėka.

Fahrenheitas tobulino savo termometrą net keletą metų ir pagaliau 1717 m. galutinai nustatė jo skalę. Ji buvo 96° ilgio, padalyta į tris dalis pagal tris "pastovius taškus". 0° buvo pasiektas su ledu, vandens ir jūros druskos mišiniu; 32° buvo vandens užšalimo temperatūra; o viršutinis galas (96°) buvo normalio žmogaus kūno temperatūra. Dabartinė Fahrenheito skalė truputį skiriasi nuo pirmosios, kadangi šiais laikais kūno temperatūra laikoma 98° F. Fahrenheito "pastovūs taškai" 0° ir 96° dabar nepriimtini, kadangi nei žmogaus nei ledo, vandens bei druskos mišinio temperatūra nėra pastovi. Dabar visi termometrai laipsniuoti pagal vandens užšalimo (ledo taškas: 32°F, 0°C) ir vandens virimo (garų taškas: 212°F, 100°C) temperatūras.

Carlo Renaldini (1694 metais) pirmas sugalvojo ledo ir garų taškus šilumos matavimo scalei. Jis norėjo tarpą padalyti į 12 dalių, bet 1742 m. Anders Celcius (iš Uppsalos, Švedijoje) pasiūlė tą tarpą padalyti į 100°. Celcius paskyrė 0° virimo, o 100° šalimo temperatūroms. Tačiau greit paaiškėjo, kad tai nepatogu, ir skalė buvo apversta į dabartinę padėtį.

Ledo ir garų taškų pasirinkimas pastoviais taškais buvo labai svarbus termometro patobulinimas, nes tie taškai tikrai pastovūs. Modernioje laboratorijoje juos abu galima nustatyti iki 1-1000° tikslumu. Tarpas tarp 0°C ir 100°C, kuris yra Tarptautinės Praktiškos Temperatūros Skalės bazė, ir kiti pastovūs taškai įgalina ją prateisti žemyn iki — 182.97°C (deguonio virimo temperatūra) ir aukštyn be galo. Celsijaus skalę yra nustatyta pagal tarptautinį susitarimą, ir jos tiksliai laikomasi visuose kraštuose. Jinai naudojama visiems moksliniams darbams, ir net ligšiolinė Fahrenheito skalė yra laipsniuota Celsijaus skalės pagrindu.

Nors visi mokslininkai naudoja Celsijaus laipsnius, Anglijos ir JAV inžinieriai ir gydytojai vis matuoja šilumą pagal Fahrenheitą. D. Britanijos Meteorologijos Biuro perėjimas prie Celsijaus oro prognozės biuleteniuose yra tik pirmasis žingsnis, kad Fahrenheitas būtų galutinai užmirštas.

av.č. (E.L.)

HYPNOTISTAS

L. FARRUGIA
3 Leichhardt Ave., Glebe Point, Sydney.

Pagelbės nugalėti nervingą įtamą, rūpesčius, girtuoklystę, nutukimą ir t.t.

Priėmimo valandos 10-1 ir 2-6 p.p. Vizitą užsakant skambinti 68-2073

ANKSTYVIEJI...

(Atkelta iš psl. 3)

Atitiko toji poezija ir to meto socialinei ir kultūrinei krašto nuotaikai. Nėstant Lietuvoje reikšmingesnės pramonės ir uostamiesčių, priklausant vakarų Europos atsilikusiai Rusijos imperijai, mūsųose, palyginus, ilgokai tebesilaikė pusiau feodalinė santvarka. Krašte reikšmingiausi veiksniai buvo dvaras ir klebonija, o aplinkui žemės prisigūžę valstiečių kaimai ir vienkiamiai. Kai Maironis rašė dar praeito šimtmečio pabaigą "Jau-nąją Lietuvą", tai daug kas jau buvo bekintą, tačiau pagrindinė krašto socialinė ir ūkinė struktūra tebesilaikė ir neatrodė greitai pakisianti. Ir paprastas valstietis, ir daugelis iš kaimo kilusių šviesuolių bei dvasiškių vis dėlto su ilgesiu ir pasigėrėjimu žiūrėjo į sotesnį ir gražesnį dvariską gyvenimą. Todėl ir Maironio socialinis idealas buvo tik laipsniškas dvarininkų atlietu-vėjimas ir suartėjimas su beakus-tančiu kaimu. Šitai nuotaikai ir tinka šventiška poezija. Ji sekė ir P u t i n a s, nors savo talentu pirmąjį praaugęs, o vėliau žymiai daugiau už Maironį nukrypes į individualizmą ir modernizmą. Šioje vietoje minėtinas ir senesniosios poetų kartos atstovas K i r š a.

Naujausiais laikais Maironis sulaukė B r a z d ž i o n i o plunksnoje jo poetinių tradicijų tęsėjo. Paskutiniojo poezijos tačiau daug patos ir psalmiško griausmingumo, kai suskamba religiniai motyvai ar metaforos iš Senojo Testamento, o giliau filosofiški, kai paličiami žmogaus klajūno keliai žemėje. Bet ir jo religinei idėjai skirti eilėraščiai nepasiekia gilesnio meniškumo, nes vyrauja tik skambūs žodis. Tas pats yra atsitikę ir su Kiršos vėlyvąja religine tematika. Ir čia nepasiekta kasdieninės maldos žodžių. Iš viso mūsų religinėje eiliuotoje kūryboje gal tik du eilėraščiai laikytini tikrais meno kūriniams — tai Putino "Rū-pintojėlis" ir Kiršos "Pavakariasis Dievulis eina". Tik ir čia dūmos vakaro tyloje, bet nereliginis išgyvenimas. Meniškesni yra A i s - č i o religiški krikščioniški eilė-raščiai.

Atsirandant daugiau lietuviškos šviesuomenės, pradėta pajusti, kad kiekvienas turis dirbti savo darbą ir savo vietą. Ypač tas ryškėjo nepriklausomais, atsikūrusios Lietuvos laikais. Poetas ėmė atsakyti būti publicistas, pamokslininkas bei karys, nes lakštingala tegie-

danti tik sau. O jei ir kitiems jos malonu pasiklausyti, tai jau kitas reikalas. Tada ir giesmei ne tiek svarbūs žodžiai svarbu, bet gaida ir jos sukeliamas įspūdis. Žymiai pasukama individualizmo kryptim. Iš to buvo tik nauda, nes susilaukėm žymiai gilesnės meninės kultūros kūrėjų poetų — lyriku.

M. K. ČIURLIONIO DRAUGIJA?

Balandžio 7d. G. ir V. Kazokų namuose įvyko pasitarimas, kur buvo svarstoma, kaip labiau išpopuliarinti mūsų tapytoją ir muziką M. K. Čiurlionį. Kaip žinome, Čiurlionis yra genialus lietuvių tapytojas, miręs 1911 m., su nieko nei prieš jį, nei po jo nesulyginamas nei tamatika, nei priemonėmis. Tai yra unikumas visoje meno istorijoje. Ir jeigu jis plačiau pasaulyje nežinomas, tai tik dėl to, kad tam neturėta palankių sąlygų. Susirinkime rūpintis steigti Čiurlionio Draugiją, kurios uždavinys būtų rūpintis Čiurlionio populiarizacija Australijoje. Šio sumanymo iniciatorius yra estas dailininkas E. Aavik, kuris Čiurlionio darbus yra matęs Kaune ir jais tiek susižavėjęs, kad jis nenulstamai dirba keldamas Čiurlionį tiek straipsniais pasaulio spaudoje, tiek privačiais pasikalbėjimais su įtakingais žmonėmis meno sluogsiuose. Pastarime dalyvavo be minėtojo dail. Aavik dar estų rašytojas Peter Lindsaars su žmona, dail. J. Bistrickas, dail. A. Vaižaitis. Buvo kviesta dar visa eilė kitų žmonių, bet daugelis dėl įvairių priežasčių tą vakarą nepasirodė. Sudarytas laikinas komitetas, kuris paruoštų numatytos steigti draugijos konstituciją dalinai su projektuotą jos veiklos gaires. I komitetą įeina E. Aavik, J. Bistrickas ir V. Kazokas.

RUSIJA IGNORAVO

Italijoje advokatas Dr. Nino Musio-Sale iškėlė bylą Rusijai kaip "civilizuotos bendruomenės narį" ir kaip pirmininkas "Piliečių Teisių Sąjungos", kaltindamas Rusiją už praėjusius metais atominių bombų sprogdinimą, tuo sukeliant radio aktyvumo pavojų.

Rusijai neatsiuntus savo atstovo į teismą, teismas bylą numarino.

— ab —

TUMAS

(Atkelta iš psl. 3)

kažkaip baisiai skaudžiai skambėdavo toje atsiskyrėliškoje tyloje. Ir net, kai jos tylėdavo, jis dažnai pažvelgdavo į jas, snapeliais bekrapštančias plunksnas. Kartą bediskutuojant jis tarė: "Palaukim, palaukim — mano įnamis prašo žodžio..." Ir vos jis tai pasakė, ta ir pradėjo savo nostalgijos giesmę.

Valdybos narių koridorių visada laukdavo šnypščias ir asketiškas, bet gausus: rietinė duonos, supjaustytas visas baltas sūris, sviestas, cukrus ir imbrikėlis su arbata. Valgė jis daug ir kitus ragindavo jo pavyzdžiu pasekti. Tai buvo ritualinis įvadas į posėdį.

Posėdžiavo jis pusiau arba visai išsitiesęs tam-siai raudonos spalvos sofelėje. Šventai ir skrupulingai gerbė svetimą nuomonę, nors savąją iki pasikūniųjų gebėdavo ginti. Tuo man teko pačiam ne-kartą įstikinti.

Atsimenu tokį nuotyki: švietimo ministerija prašė sudaryti verstinių į lietuvių kalbą knygų są-rašą. Buvo manyta pasiskirstyti tautomis arba epo-chomis. Pasiūliau, ar nebūtų geriau pasidailnus žanrais. Putinas buvo priešingas. Jam pritarė ir Keliuotis. Tai aš ir numojau ranka. Bet Tumas ta-rė: "Palaukit, vyrai, taip negalima — yra priešin-ga nuomonė, tai reikia pabalsuoti." Balsavome. Bal-savau už Putiną, tai Tumas man ir sako: "Reikia savo nuomonę ginti iki galo." Atsakiau: "Kanaunin-ke, profesorius mane įtikino, ir savo nuomonę pa-keičiau." Jis tada nušvito ir tarė: Nebent taip... Visi mes čia lygūs ir visi mes turime lygų balsą. Tai kas, kad jis tavo profesorius, o tu tik jo stu-dentas." Valdyboje buvau benjaminas — jauniausias metais ir tik vieną knygėlę tebuvau paskelbęs, tai mane Tumo žodžiai tada labai jaudino.

Kartą visą valandą buvau pasiankstinęs į po-sėdį. Buvau užmiršęs, kad posėdis valandą buvo nu-keltas vėliau. Vos įėjus Tumas man tai priminė, bet drauge pastebėjo, kad jis seniai tokios progos laukė, nes iš visų valdybos narių jis mane buvo mažiausiai pažinęs ir norėjęs kaip tik viliu du pa-sikalbėti. Kalbėjome apie šį bei tą, ir nukrypome į dienos literatūrinės naujienas. Tada kaip tik visi skaitė ir diskutavo Putino "Altorio šešėly". Jis klausė, ką galvoju. Man tada didžiai nepatiko vyriausiasis veikėjas Vasaris, kuris, mano galva, bu-vo šaltas ir neryžtingas, kaip Hamletas: eit'ar neit, daryt ar nedaryt, o eina ir daro. Ir net pasakiau, kad tai ne meilė, bet komercija. Man, sakiau, visai

nepatinka tie neryžtingi avinėliai, kurie pradeda žagreles statyti kaip tik tada, kai ragai apie ausis tris kartus apsvynioja. Būtų buvę daug geriau, jei jis būtų jį padaręs staiga, impulsyvi žmogų, kuris gali padaryti beprotiškiausių žygių, bet kad jį tenai stumtų gaivalas, o ne šalti ir blaivūs svarstymai bei atsargūs ir apgalvoti apskaičiavimai.

Tumas atidžiai ir kantriai mano pastabų klausėsi ir pačiais lūpų kraštais išsypojo. Galop įsi-terpė: "Na, gal ir taip, bet kalbėjome, kaip nori-me, o vis dėlto tai pirmoji taip didelė ir vertinga lietuviška knyga. Ir čia tau, panie, problema! Gi-liai įžvelkta ir visu rimtumu spręsta. Su išvadomis galime ir nesutikti, bet negalime nuginėtyti apysa-kos meniškumo vertės. Tikrai pirma europinio mas-to knyga... Ir iš viso Putinas platus ir šakotas vy-ras. Džiaugiuos jį bent įpiršęs humanitariniam fa-ktui. Jam, panie, reikia platesnių vandenų... Ir jis išplauks."

Nežinau, kokį įspūdį padarė jam mano pasta-bos, bet po to jis mane dar kelis kartus po posėdžio pasiliko papleptėti. Prie Putino daugiau negrįžome. Jis manęs klausinėjo smulkmenų apie mano kartos žmones. Jaunuosius jis sekė ir jais džiaugėsi. Jam atrodė, kad mes dideliais šuoliais žengiamo į priekį ir kilome. Ir kilome vien laisvės, vien lietuviškos mokyklos dėka. Ir čia tada buvau skeptikas, kaip ir visi lietuviai, kuriems tik kitur augsta ir vertin-ga, bet būdamas užsieny pastebėjau, kad mūsų mo-kyklos nė kiek nebuvo prastesnės už vakarietiškas, o bendra kultūra jas net pralenkusios buvo. Jis man priminė apžvalginius ir sarginius žmones. Ten buvo daug tikrų talentų, tik, anot jo, jiems stigo savos mokyklos, savos kultūros. Ir kartą, tiesda-mas išskėtais pirštais ranką į mane, tarė: "O, bū-tų čia dabar toksai Snapštas, tai reikėtų prieš jį ir pačiam pasitempti! Talentą jis turėjo..."

Būdavo miela ir smagu su juo pasikalbėti. O kaip jis norėjo ir troško, kad ta mūsų Lietuvėlė kiltų ir augtų. Sakydavo, kad ir jis pats būtų bū-tų buvęs kitoks, jei sąlygos būtų buvusios kitokios. Pasigėsdavo akademijos, kuri galėtų sudaryti są-lygas dirbti ir vienam dalykui pasižvesti. Primi-niau, kad akademijos daugiau senimu rūpinasi. Jis manęs paklausė: "Kodėl taip žiūri į senimą? Jau-nimas ir šiaip daugiau pajėgia. Ar aš dabar galiu sąlygomis skūstis? Turiu docento pensiją! Jaunas viso to neturėjau, o daugiau neveikiau."

Po tokių pasikalbėjimų sakydavau Miškiniui, kad Tumas turtingas, kaip Rytų valdovas. Stebėda-vomės jo pažūra į tautą. Jis jos neskelbė niekur, ją praktikavo: tauta buvo jo ir jis tautos — jis jai vis-ką davė ir visko iš josios reikalavo.

(Pabaiga sek. nr.)

Redaguojas: Antanas Laukaitis
38 Cheltenham Rd., Croydon, N.S.W. Tel.: UJ 4898

DARBAS VERDA KLUBUOSE

Melburne

Melbourn "Varpas" pilnai įsijungė į žiemos krepšinio pirmenybes, įregistruodamas 4 krepšinio komandas: vyrų "A", v. jaunių ("Bussines House") ir mergaičių "B" ir "F" (V.W.A.B. Assn.) klasėse. Vasaros pirmenybėse vyrų "A" klasėje "Varpui" teko 4-ta, mergaičių "B" klasėje 3-čia vieta. Reikia skaičiuoti, kad žinant didėjantį krepšinio populiarumą australų jaunūnėms tarpe ir vietinių komandų pajėgumą, "varpiečiai" pasirodė neblogo, tačiau truputį daugiau pašlavus komandų taktinį žaidimą, užtikrintai laimėtų geresnes vietas.

Kalbant apie taktinį žaidimą, vienas iš "varpiečių" švenčia savo laimėjimą: V. Mockus sukuria lietuvišką šeimą per Velykas. V. Mockui — ilgalaikiam Sp. Kl. nariui, aktyviam sportininkui ir pirmosios krepšinio komandos žaidėjui, Sp. Klūbas linki kuo geriausiai sekms vedybiniam gyvenime.

"VARPAS" (vyrų "A") —
"RELIABLE" 28-37 (9-19)

Paskutinėse vasaros pirmenybių rungtynėse, "Varpui" teko 4-ta vieta. Šios rungtynės nepasizymėjo nei sparta, nei susižaidimu. Po nesekmingo pirmo puslaikio, antram puslaikiui buvo išlyginta, vienu laiku persverta pora taškų, bet nelaimėta. Priešo komanda turėjo 3 aukštesnius žaidėjus, kurie savo aukščio pirmumą gerai išnaudojo.

Taškai: V. Soha — 9, S. Urbanas — 6, R. Vaišutis — 2, A. Vaišutis — 5, V. Mockus — 2, J. Kuncaitis — 4.

"VARPAS" (Merg. — "B") —
— E.E.M.A. 25-26 (13-8)

Irgi paskutinės vasaros pirmenybių rungtynės, kuriose iškovojo

3-čią vietą. Šios rungtynės buvo pralaimėtos dėl taktinės žaidimo klaidos. Pirmam puslaikiui laimėjus, antram puslaikiui pradėjus beataidariai veržtis į priekį, nebespėjus laiku grįžti į gynimą, paliktoji priešo "fuksė" išnaudojo progą ir persvėrė laimėjimą.

Taškai: A. Lazutkaitė — 8, G. Kalvaitytė — 8, A. Kalvaitytė — 3, D. Urbonaitė — 6.

"VARPAS" (Merg. "B") —
"RELIABLE" 20-24 (12-11)

Pirmosios žiemos sezono rungtynės, su viena iš stipriausių šios grupės komandų. Visam žaidime "varpietės" vyravo savo greičiu, tikslesnėmis pasuotėmis ir gražiomis žaidimo kombinacijomis. Tačiau pirmam puslaikiui susižeidus vienai žaidėjai, kitam puslaikiui — kitai, nebeturint pakaitų teko vienai žaisti ir su sužeista koja, kas davė priešiui daug pirmenybių. Ir šias taip gražiai žaistas rungtynes teko mūšiskam pralaimėti.

Taškai: G. Kalvaitytė — 8, A. Kalvaitytė — 4, D. Urbonaitė — 8.

"VARPAS" (Merg. "F") —
"ARGUS" 10-52 (0-18)

Pirmasis krikštas "Varpo" jaunųjų krepšininkių. Po labai trumpo treniravimosi laiko išėjusios į rungtynių aikštę, susitikusios prieš žaidžiantį nebe pirmą sezoną, gavo geros pylos. Pirmam puslaikiui žaidė visiškai pasimetusios, antram — pradėjo daugiau orientuotis, mažiau nervuotis ir mikliau žaisti.

Nesvarbu kad pralaimėjo, nes pirmas pralaimėjimas ateina kada nors ir geriausiai komandai, bet svarbu, kad nenupuolė dviasio ir suprato, kad norint laimėti — reikia daug dirbti.

Taškai: A. Bladzevičiūtė — 6, Padgurskytė — 2, Šiukšnytė — 2.

IŠ SACHMATININKŲ VEIKLOS

Pirmose šiais metais tarpklubinėse rungtynėse, balandžio 4 d. Vyties šachmatininkai pralaimėjo abiejose klasėse. A klasėje prieš Adelaidę rezultatas 1½:3½. A. Markevičius pelnė tašką oponentui neatvykus, o V. Opulskio partija, po ilgos kovos, baigėsi lygiomis. A klasės komanda šiais metais kiek silpnesnė. R. Arlauskas užimtas korespondenciniais šachmatais pasaulio pirmenybėse, o P. Savenis yra išvykęs į Woomerą. Bronius Šlamanas užpėreitą antradienį buvo sunkiai sužeistas darbovietėje (Uoste) ir dabar guli Queen Elizabeth ligoninėje (skyrus 5A, kambarys 3), kurios jis, atrodo, ilgą laiką negalės aplieisti.

B klasėje Elizabeth nusinėšė visu 5 taškus. Sekantis šachmatininkų susitikimas įvyks balandžio 18 dieną. A klasėje susitikime su Caissa I Centriniam Pašte 7 val. 30 m.v., o B klasėje su Universiteto komanda ir lošimas prasidės 7.15 studentų valgykloje (refectory).

Ignas Zalis š. metų Montrealeio atvirose pirmenybėse, įveikęs kelis pirmenybių pirmūnus: Matthal, Witt, Rubina, Furstnerį ir kt. buvo iškopęs į pačią viršūnę. Po 10 ratų Zalis pirmavo su 8½ tš., Witt ir Schlosser po 8, Matthal 7½ ir kt. mažiau. Žaliui bereikėjo lygiųjų, kad laimėtų šias p-bes, tačiau paskutiniame (11-tam) rate suklupo prieš Schlosserį ir užbaigęs lentelė laimėtojus rikiuoja šitaip: Witt ir Schlosser po 9 tš., Ignas Zalis ir Matthal po 8½ tš. Seka grupė su 7½ tš., joje Baikovičius, Furstner, Rubin ir kt.

Rytų apygardos lietuvių šachmatų komandinės pirmenybės įvyko kovo 17 d. Brooklyne. Renigia vietos Atletų klubas. Čia susitikė "amžini" apygardos varžovai: Brooklyno Atletų klubo ir So. Bostono Lietuvių Pil. dr-jos šachmatininkai. Būtų įvykdytos ir B kl. p-bės, jei įsijungtų Hartfordo, Worcesterio ar Waterburio komandos.

Bostono tarpklubinės, So. Bostono L.P. D-jos šachmatų klubas išvengė paskutinės vietos, kai užbaigoje įveikė Cambridge II ir su Cambridge I (Bostono meisteriais) sužaidė lygiomis. Iš 1961-62 sezono tarpklubinių, lietuvių komandos kreditan įrašyti dukart lygiomis sužaistos rungtynės su Bos-

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI, kaip įpilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

ROSE

38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W.
Rockdale stotis. Tel.: LW 1220
SKYRIUS: Flemings Corner Shop, 181 Queen St., St. Marys, N.S.W.
Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.
Prekęs duodamos ir išsimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

Vilkai rodo dantis

Canberra

Š. m. krepšinio žiemos sezonui Canberros Lietuvių Sporto Klūbas "Vilkas" išstatė dvi komandas. "Vilkas" I-ja sudaro: L. Venslova — kap. K. Miniotas, T. Žilinskas, Č. Žilinskas, Gocentas ir B. Jarašius.

"Vilkas" — II sudėtis sekanti: Gocentas II, R. Miniotas, R. Keraitis, V. Labutis, R. Sipavičius ir V. Švedas.

Vliko pirmoji žaisdama A res. klasėje dar nėra turėjusi nei vieno pralaimėjimo.

Vilkas — Rebels II — 44-32
Vilkas — Sabres — 52-8
Vilkas — Nationals — 24-22
Vilkas — Colts II — 33-12

Vilko II komanda žaisdama C klasėje pralaimėjo tik pirmąsias rungtynes.

Vilkas II — Tricolours — 21-51
Vilkas II — Colts III — 23-17
Vilkas II — Forestry — 23-18
Vilkas II — YMCA III — 22-20
Vilkas II — Rebels IV — 34-17

LIKUSIŲ ŽAIDYNIŲ ŽIEMOS SEZONO TURNYRE LENTELE

Penktadienį, balandžio mėn. 13 d. YMCA salėje 6 v.v. Vilkas I —

Midgets I.

Sekmadienį, balandžio mėn. 15 d. Lyneham salėje 10 v.v. Vilkas II —

Sabres III.

Antradienį, balandžio mėn. 17 d. Lyneham salėje 10 v.v. Vilkas I —

Gints II.

Sekmadienį, balandžio mėn. 29 d. Lyneham salėje 7 v.v. Vilkas II —

Midgets III.

Antradienį, gegužės mėn. 1 d. Lyneham salėje 8 v.v. Vilkas I —

Tricolours I.

Antradienį, gegužės mėn. 8 d. Lyneham salėje 8 v.v. Vilkas I —

Rebels II.

Sekmadienį, gegužės mėn. 13 d. Lyneham salėje 9 v.v. Vilkas II —

RAAF.

Antradienį, gegužės mėn. 15 d. Lyneham salėje 10 v.v. Vilkas I —

Sabres II.

Sekmadienį, gegužės mėn. 20 d. Lyneham salėje 9 v.v. Vilkas II —

Tricolours II.

Penktadienį, gegužės mėn. 25 d. YMCA salėje 6 v.v. Vilkas I —

Nationals I.

Sekmadienį, gegužės mėn. 27 d. Lyneham salėje 8 v.v. Vilkas II —

Colts III.

Penktadienį, birželio mėn. 8 d. YMCA salėje 6 v.v. Vilkas I —

Colts II.

Sekmadienį, birželio mėn. 10 d. Lyneham salėje 9 v.v. Vilkas II —

Forestry.

Penktadienį birželio mėn. 15 d. YMCA salėje 6 v.v. Vilkas I —

Midgets I.

Sekmadienį, birželio mėn. 17 d. Lyneham salėje 10 v.v. Vilkas II —

YMCA III.

Antradienį, birželio mėn. 19 d. Lyneham salėje 10 v.v. Vilkas I —

Giants II.

Sekmadienį, birželio mėn. 24 d. Lyneham salėje 7 v.v. Vilkas II —

Rebels IV.

Antradienį, birželio mėn. 26 d. Lyneham salėje 8 v.v. Vilkas I —

Tricolours I.

Tuomi ir baigsis normalus varžybų ratas, o semi finalai Vilko II komandai reik tikėtis įvyks sekma-

dienį, Lyneham Gimn. salėje, birželio mėn. 1 d. 6 val. v. ir Vilko I komandai taip pat reik tikėtis, kad bus penktadienį, birželio mėn. 6 d. YMCA salėje 7 arba 8 v. vakare.

Teko patirti kad K. Kemežys apsigyveno Canberroje ir gilina savo mokslo žinias National Universite-

te. K. Kemežys yra geras krepšininkas ir mūšiskiai Vilkai žada įtraukti į savo komandą.

VIENTELE TIKRA

VODKA

ORIGINALIOSE BONKOSE, KURI VADINASI

STOLIČNAJA

YRA VISADA GAUNAMA PAS

M. PETRONI,

152 Liverpool Rd., Enfield, N.S.W. Tel. UJ 5727.

tono meisteriais: pirmam ir antram ratuose, o K. Merkis abukart įveikė naująjį Massachusetts meisterį G. Proll.

Amerikietis Bobby Fischer pirmąją tarpzoninę p-besę, Stockholm, ir panašų, kad baigs pirmąjį. Po 18 ratų: Fischer 13½, Geller 12½, Filip ir Petrosian po 11½, Gligorič, Korėno po 11, Benko (JAV) 10½ ir kt. mažiau. Beliko 5 ratai. Be pralaimėjimo eina

tik Fischeris ir Petrosianas. Fischeris laimėjo 10 ir 7 lygiomis, Petrosian laimėjo 6 ir 11 lygiųjų.

Lietuvos šachmatininkų dešimtukas toks: Mikėnas, Vistanekis (abu Vilniaus), Čukajėvas, Maslovas (abu Kauno), Baršauskas (Telšiai), Lapienis (Vilnius), Česnauskas (Plungė), Ostrauskas (Kaunas), Barstaitis (Klaipėda) ir Uogelė (Šiauliai).

K. Merkis

EUROPIETIS SPECIALISTAS

OPTIKAS

Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinius. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.

8th Floor, Capitol House, 109 Swanston St., Melb., C.I. (Priešais Melburno Town Hall)
Tel. 62-2231

KALBA R. FIŠERIS

Bledo didmeistrių turnyro metu JAV šachmatų čempionas aštuoniolikmetis R. Fišeris atsakė į spaudos atstovų klausimus.

Jo atsakymus išspausdino daugelio šalių sportiniai ir šachmatų laikraščiai.

"Bobis" gimė 1943 m. kovo 9 d. Bruklina (Niujorke). Jis papasakojo korespondentams, kad žaisti šachmatais išmoko 1949 metais iš savo sesers, o 1951 m. jau pradėjo lankyti klubą. R. Fišeris būdamas dvylikos metų jau buvo pajėgus. Kaip žinoma, jis yra keturis kartus buvęs JAV čempionu.

Kai kurie R. Fišerio atsakymai skamba keistai.

Pavyzdžiui, R. Fišeris pareiškė. — Laisvalaikiu mėgstu skaityti, klausytis radijo ir gerų plokštelių. Mokykloje nebesimokau, nes toliau mokytis — reikšia be reikalo eikvoti laiką (?). Noriu tapti pasaulio čempionu, ir šiuo požiūriu man mokykla niekuo duoti negali.

Tarp kitko, R. Fišeris pabrėžė, kad šachmatuose labiausiai vertinama kova.

I klausimą, ką laiko geriausiu visų laikų šachmatininku, R. Fi-

šeris atsakė: — Kapablanką.

— O kas geriausias dabarties šachmatininkas?

— Sunku nurodyti. Geriausieji — Botvinikas ir Talis. Man patinka taip pat Spaskis, bet pajėgiausiu laikau Petrosianą. Jo silpnoji pusė — taiklumas. Jis dažnai sutinka sužaisti lygiomis su varžovais, kuriuos gali lengvai nugalėti. Atrodo, jis nepakankamai pasitiki savo jėgomis.

— O Jums pačiam netrūksta šio pasitikėjimo?

— Anaipolt. Aš labai noriu tapti pasaulio čempionu. Turiu puikias galimybes: iš iki šiol buvusių čempionais šachmatininkų nė vienas nebuvo tiek daug pasiekęs būdamas mano metų. Galimas daktas, kad pasaulio čempionu tapsiu jau 1963 metais.

Kaip matome, pasitikėjimo savimi tikrai netrūksta R. Fišeriui!

— Kaip Jums patinka egzistuojanti kovos dėl pasaulio čempiono vardo tvarka?

— FIDE's atrankinių varžybų partijų kokybė žema, nes pajėgiausieji tarp savęs žaidžia lygio-

GERAS PATARIMAS

Norėdamas padėti savo šeimai arba giminėms Lietuvoje, geriausiai tai gali padaryti pasiųsdamas dovanų siuntinį per

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421. HACKNEY RD., LONDON, E.2. ENGLAND.

Tel. SHO 8734.

Pasiunčiame: medžiagas, rūbus, avalynę, maistą, siuvenas, mašinas, akordeonus ir visa kita.

Draugiškas patarimas ir smulkios informacijos suteikiama kiekvienam pareikalavus.

Užtikrinam, kad Jūsų norimųjų prekių pas mus gausite už žemiausią kainą.

Pasiunčiame ir Jūsų pačių visiškai arba tik dalinai paruoštus siuntinius.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

Vytis mitinguoja

Adelaide

Balandžio 29 d. 2.30 min. Forestville Krepšinio Stadione Adelaidės Lietuvių sporto Klūbas "Vytis" šaukia visų krepšininkų-kių susirinkimą, kuris surištas su ateinančiu žiemos sezonu. Jaunus krepšininkus atstovauti kviečiami tėveliai. Visus tautiečius, susidomėjus šia sporto šaka, irgi kviečiame dalyvauti, nes bus renkama krepšinio sekcijos vadovybė, kurios ligi šiol nebuvo ir krepšinio reikalus tvarkė klubo valdyba. Sekcijos sudarymas palengvintų klubo valdybai naštą.

Taip pat labai svarbu visiems žaidėjams ir žaidėjoms: bus užpildomi registracijos blankai ir, pagal Vyties Klubo Valdybos nutarimą, be rimtos priežasties neužpildę blankų nustatytu laiku — 1962 m. 4.29 d. registracijos mokestį turės užsimokėti asmeniškai patys. Praktika parodė, kad klubas išleidia nemažai pinigų registracijoms, o žaidėjai, pasizadą žaisti greitai pamiršta ir pradeda žaisti jau sezonui prasidėjus. Visi tokie žaidėjai išskyrus jaunučius ir jau-

nius, prašomi neužimti vietos treniručių metu rimtai sportuojantiems krepšininkams, kad nebūtų priekaištų. Dabar pats laikas apsigalvoti. Ateinantis žiemos krepšinio turnyras prasidės: Vytis Metro "A" 1.5.1962; Moterys abi komandos 2.5.1962; District 3.5.1962. Jauniai ir jaunučiai 4.5.1962. Visos vyrų komandos turės naujas uniformas. Klubo valdyba suvienodino uniformų spalvas, parinkdama klubo spalvas geltona ir žalia visoms komandoms.

A.L.S.K. "Vytis"

Valdyba

★

Adelaidės Lietuvių Sporto Klubas "Vytis" gražuolės balius įvyks gegužės 12 d. Lietuvių Namų patalpose. Kadangi, vietos neperdaugausia, bilietus — pakviti mus, prašome įsigyti iš anksto ir apsirūpinti staliukais, nes pirmenybė pirmiesiems.

Veiks turtingas bufetas, o šokiams gros visiems pamėgta Son-gailos kapela.

Edas

BRANGIOS KOJOS

Profesionalų futbolas perka ir parduoda... kojas. Per pasaulinę spaudą eina sąrašai futbolininkų, už kuriuos vieną ar kitą sumą sumokėjo profesionalų klubai.

Kurio futbolininko kojos brangiausios kainavo?

Pirmas šiame sąraše yra geriausias praėjusių metų Europos futbolininkas ispanas Luisas Suarezas. Už jį Milano "Internationale" klubas sumokėjo "FC Barcelona" bosams 340.000 dolerių!

Argentinetis Andželilo kainavo "Roma", nupirkusiai jį iš "Internationale", 300.000 dolerių. Brazilų klubas "Paimeiras" atpirko Džulinjo iš "Florentinos" (Italija) už 270.000 dolerių. Italų "Turinas" įsigijo škotą Denisą Lou iš "Manchester Siti" už 240.000 dolerių. Lenkiškosios kilmės prancūzas Kopa kainavo Madrido "Realo" ir

"Stad Reimso" sandėryje 195.000 dolerių. "Čeiso" (Anglija) futbolininkas Gryvsas "Milanui" kainavo 192.000 dolerių. Po jo pagal brangumą seka italas Burelis — 190.000 dolerių (iš "Vicence" į "Juventus" — Italijoje), argentinietis Di Stefano — 184.000 (Madrid "Realas" iš "River Plate", — beje, gana seniai), švedas Selmonas, — 180.000 (iš italų "Lacio" — "Roma") ir t.t.

Kaip matome, aktyviausi kojų pirkkliai čia yra italų klubai. Jų 1 lygoje žaidžia 14 argentiniečių, po 7 brazilus ir švedus, po 5 urugvajiečius ir danus, 4 jugoslavai, po 3 anglus, po 2 portugalus ir ispanus, po vieną škotą, olandą, šveicarą, vokiečių, turką ir vengrą.

RUSAI KRITIKUTJA

AUSTRALUS

Tris savaites praleidęs Rusijoje neseniai grįžo vienas sydnėjškieis studentas stebėjęs, kaip tenai skleidžiama propaganda apie australų žiaurų elgesį su "aboridžėnais". Keisčiausia jam buvo, kai vienas kolchozo vedėjas aiškino užsieniečiams studentams: "Mūsų ūkiai turi padidinti produkciją, kad pakeltų Rusijos militarinį pajėgumą ir tuo užtikrintų pergalę už taiką pasaulyje".

Mirus a.a. L. VACBERGIENEI,

liūdesio valandoje nuosirdžiai užjaučiame p. L. Vacbergą,

motiną p. Savaitienę ir brolių Savaitį su šeima

Dudėnų šeima

MŪSŲ PASTOGĖ

BANKSTOWN

VAIKŲ MARGUČIŲ POPIETĖ

Balandžio 29 d. (sekmadienį) 11 val. iki 2 val. 30 min. p.p. A.L.B. Bankstown Apylinkės Valdyba, Social. Globos Moterų Draugija ir abiejų savaitgalio pradžios mokyklų vedėjai nutarė suruošti "Dainavos" salėje, Bankstown Lietuvių Namuose, East Terrace, savaitgalio mokyklų mokiniams VAIKŲ MARGUČIŲ POPIETĘ su prizais, įdomia ir įvairia programa.

Kiekvienas vaikas atsineša savo nudažytą margutį konkursui. Prizą laimi tas, kurio margutis bus nudažytas gražiausiai. Po to Vėlykų bobutė apdovanos kiekvieną savaitgalio mokyklų mokinį savo margučiais, toliau seks vaikų lengtinės — bėgimai su margučiais, šokiai vaikams ir t.t. ir t.t. Žodžiu, bus stengiamasi vaikus suinteresuoti minima popietė, kad jis išsineštų gražiausių išpučių.

Iš tikrųjų, visų mūsų gyvenimo dienos bėga it vanduo, nešdamos kartu visus gražius lietuvių papročius su savim. Mūsų pačių pareiga yra tuos papročius perduoti jaunajai kartai. Tie paaugliai vienu ar kitu būdu turi paveldėti tai, kas šiandien mums brangu, kilnu ir miela.

Viską jie suvoks tik tada, kai bus suburti vienon krūvon, vienoje pastogėje, su savaisiais ir lietuvių kalba kalbėdami, nežiūrint ar jie gyventų Sydney, Cabramatta ar Bankstown, Wollongong ar kitur.

Šita vaikų margučių popietė turėtų būti ruošiamą kiekvienais metais. Tegul šie metai būna pirmas žingsnis į šios rūšies vaikų parengimus. Tačiau vėliau jie turėtų tapti tradiciniais.

I minimą pobūvį tėvai ateina su visais savo vaikais. Čia bus

galima gauti vaikams Coca-Cola ir ledų krautuvės kaina. Gi suaugusiems — šalto alučio.

Įėjimas visiems laisvas. Visi į Vaikų Margučių Popietę!

M. Zakaras

A.L.B. Bankstown Apylinkės Pirmininkas

1962 m. balandžio mėn. 28 d. 6 val. p.p.

(šeštadienį prieš Atvelykį)

TRADICINIS

MARGUČIŲ POBŪVIS

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE.

- Šokių muzika.
- Turtinas bufetas.
- Pramogos.
- Kiti patarnavimai.

Visi Melbourne ir apylinkių tautiečiai bei jų svečiai į pobūvį maloniai kviečiami.

M.L.K. Taryba

Pranešimai

RINKIMAI BANKSTOWNE

Pranešame, kad balandžio mėn. 29 d. 3 val. p.p. Bankstown "Dainavos" Lietuvių Namuose, East Terrace, įvyks A.L.B. Bankstown Apylinkės Valdybos metinis — visuotinis susirinkimas šia dienvartare:

1. Susirinkimo atidarymas.
2. Prezidiumo sudarymas.
3. Apylinkės valdybos ataskaitinis pranešimas.

4. Revizijos komisijos pranešimas.

5. Diskusijos dėl pranešimų.

6. Kasos apyskaitos tvirtinimas.

7. Senai valdybai atstatačius, naujos valdybos rinkimas.

8. Revizijos komisijos rinkimas.

9. Garbės teismo rinkimas.

10. Klausimai ir sumanymai.

11. Susirinkimo uždarymas.

Šis visuotinis susirinkimas Bankstown lietuviams yra labai svarbus ir kiekvienas privalo atlikti savo būtiną lietuvišką pareigą. Mes bankstowniškiai turime eilę nebaigtų visuomeninių, kultūrinių ir fizinių darbų. "Dainavos" namai laukia protiniai ir fiziniai ryžtingų darbuotojų, energingų organizatorių, kurie galėtų padaryti juos moderniais ir pritraukiančiais. Taip pat įvairūs kultūros darbai turi būti suaktyvinti ir išjudinti.

Kviečiamu laiku reikalaujantiems skačiumi nesusirinkus, po pusvalandžio susirinkimas įvyksta, nežiūrint dalyvių skaičiaus.

Skubėkite visi į Bankstown visuotiną susirinkimą!

Bankstown Apylinkės Valdyba

SAMBŪRIS "SVIESA"

PRANEŠA

Primename, kad sekantis Sambūrio "Sviesa" Sydnejaus skryčiaus parengimas įvyksta ateinančią šeštadienį, š.m. balandžio 28 d., Lietuvių Namuose, Redferne. Kalbės Dr. V. Doniela. Paskaitos tema: "Lietuviškasis mentalitetas". Tarp kitų dalykų bus paliesti šie klausimai:

(i) kokios istorinės sąlygos apsprendė lietuviškąjį mentalitetą?

(ii) lietuvis: individualistas ar kolektyvistas?

(iii) proto ir jausmų santykis lietuvių kuryboje;

(iv) neišsakytos prielaidos lietuvių politinėje veikloje.

Visus narius ir visuomenę kviečiame gausiai dalyvauti šiame įdomiame parengime.

Pradžią 7.30 val. vak.

Valdyba

PRANEŠIMAS

Melbournio ir apylinkių lietuvių bei jų svečiai šį šeštadienį (28.4.62) renkasi į Margučių Pobūvį Lietuvių Namuose (žiūr. skelbimą).

PAMALDOS

Atvelykio sekmadienį (balandžio 29 d.) pamaldos St. Mary's lietuviams 9 val. ir Sydney lietuviams 12 val. Camperdown'e.

"VASARIO 16" GIMNAZIJOS

EVANGELIKŲ MOKINIŲ EKSKURSIJA

Kovo 15 d. Vasario 16 Gimnazijos evangelikai mokiniai suruošė gražią ekskursiją į žymias Pietų Vokietijos istorines vietas. Ekskursiją paruošė ir jai vadovavo mokyto. Fr. Skėrys. Be mokyto. Fr. Skėrio bei evangelikų mokinių, ekskursijos dalyvavo ir mokyto. Gailius su šeima ir du buvę Vasario 16 Gimnazijos auklėtiniai bei Evangelikų Jaunimo Ratelio pirmininkai:

Vilius Lenertas, — kuris studijuoja Heidelbergo universitete ir išlaikęs žodinius chemijos diplomų egzaminus pažymiais "gerai" ir "labai gerai". Jis yra diplomuotas chemikas ir dabar du kartus per savaitę dėsto vyresniosioms Vasario 16 Gimnazijos klasėms matematiką ir fiziką, ir

Petras Cibitis, — Misijos Seminarijos absolventas Sveicarijoje. Jis buvo atvykęs į gimnaziją atlaikyti evangelikams mokiniams pamaldų bei Biblijos valandėlių.

Pirmoji ekskursijos dalyvių apsilankymo vieta buvo Wormso miestas. Čia ekskursantai pirmiausiai aplankė katedrą. Mokyto. Skėrys katedroje trumpai paaiškino katedros meniską pusę ir jos reikšmę Reformacijos laiku. Čia 1521 metais Wormso reichstage Dr. Martynas Liuteris stojo drąsiai ir kovą gindamas švento Rašto tiesą ir sąžinės laisvę. Iš šio reichstage išsilekė visame pasaulyje žinomi Dr. Martyno Liuterio žodžiai: "Čia stoviu — kitaip negaliu! Dieve padėk man! Amen!"

Aplankę katedrą ekskursijos dalyviai apžiūrėjo miesto aikštę pastatytus Reformacijos pirmtakų ir pačių reformatorių paminklus. Po to visi autobusu vyko į Speierį.

Speierio mieste ekskursantai aplankė katedrą ir išklaušė kelionės palydovo aiškinimą apie pačią katedrą, statybą ir žymiausias istorines vietas. Po to aplankė evangelikų taip vadinamą "Protestacijos Prisiminimo Bažnyčią". Speierio miestas yra ypatingai bažnyčios istorijoje pasižymėjęs. 1529 metais šiame mieste įvyko Reichstagsas, kuriame buvo stengtasi užslopinti tuo laiku besikuriantį evangelikų bažnyčią Vokietijoje. Tačiau šė Vokietijos kunigaikščiai ir keturiolikos miestų valdovai prieš toki Reichstago sprendimą pareiškė protestą, teigiamai nuleidami evangelikų bažnyčios galutinį įsikūrimą. Šiame Reichstage protestantams didikams ir miestų atstovams buvo suteiktas protestantų vardas. Tam atžymėti pastatyta minėtoji "Protestacijos Prisiminimo Bažnyčia". Ši bažnyčia yra netik žavinti savo meniskais išdirbiniais, bet kartu ir vienybės simbolis visame pasaulyje gyvenančių evangelikų žmonių. Ši bažnyčia užbaigta statyti 1904 metais. Jos statymui sudėtos aukos viso pasaulio evangelikų. Pats bažnyčios statymas užtruko 11 metų ir kainavo 2,5 milijonų aukšinių

markių. Iš Speierio autobusas vyko į Anweilerį, kur ekskursijos dalyviai apsilankė pietums Trifelfo restorane. Gerai papietavę visi aplankė istorinę Trifelfo pilį. Neprastai gražus oras suteikė galimybę nuo Trifelfo kalno (500 metrų virš jūros lygio) ir nuo pilies pasižavėti kalnuota ir miškais apaugusia Pfalzo apylinkė. Čia ji gražiausia visame Pfalzo krašte.

Grįžtant atgal autobusas važiuo visame pasaulyje žinomu plentu, taip vadinamą Vyno gatvę (Weinstrasse), kur važiuojant iš abiejų pusių matėsi dideli vynuogynų laukai. Šiame krašte pagamintas vynas eksportuojamas į visas pasaulio šalis.

Pakeliui ekskursijos dalyviai dar sustojo Bad Dürkheim'e ir aplankė esamą garsiąją vyno statinę, kurioje telpa virš pusantro milijono (1.700.000) litrų. Šioje statinėje dabar įrengtas restoranas.

Iš Bad Dürkheim'o autobusas pasuko per Ludwigshafeną — Mannheimą atgal į gimnaziją, kur mokinių laukė vakarienė.

Ekskursijos dalyviai džiaugėsi labai gerai pavykusia ekskursija: taip mokiniai, svečiai ir pedagogai. Paskutiniams dar suteikė džiaugsmo ir drausminga mokinių laikysena ekskursijos metu.

Čia tenka padėkoti ir p. mokyto. Fr. Skėriui už jo įdėtą darbą šią ekskursiją ruošiant.

Tačiau ypatingai dėkui ir Pasaulio Liuteronų Sąjungos prezidentui Vokietijai ponui Laimonas Pavels — Stuttgarte — kunigui A. Kelerui — Bremene už lėšas šią vertingą ekskursiją organizuojant.

Petras Cibitis
buvęs Vasario 16 Gimnazijos auklėtinis

LIETUVOS RAUD. KRYŽIAUS VYR. VALDYBA

Kovo 31d. posėdžiavusi Reutlingene, Vokietijoje, pripažino, kad lietuvių, reikalingų pašalpos skaičius didelis, tačiau lėšų turima nedaug. Posėdyje nutarta per LTB padalinį ir kitais būdais atrinkti ypatingai reikalingus pašalpos tautiečius. Numatyta kreiptis į lietuvių įvairiuose kraštuose, atvažduojant dabartinę padėtį ir prašant materialinės paramos. Kai kuriuose kraštuose bus pasirūpinta LRK įgaliotiniams ir pirmoje eilėje Sveicarijoje (šis kraštas, pvz., esąs jautriausias vaikų šalpa). Atkreiptas dėmesys, kad LRK aukų prisųsta ir iš tolimos Nauj. Zelandijos — šio krašto lietuvių pastoriai remia įvairias lietuviškas institucijas. (E.)

PIGIAUSIAS PERSIUNTIMAS SIUNTINIŲ
I USSR PER SVEDIJĄ

NYMAN & SCHULTZ, SYDNEY

184, BROOK STREET, COOGEE, NSW

Printed by Mintis Pty. Ltd., 417 Burwood Rd., Belmore, Sydney, tel. 75 7094, for the Publisher: Australian-Lithuanian Community, P.O. Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.

GYVENIMAS LIETUVOJE

Iš kompozitorių suvažiavimo Maskvoje grįžęs J. Juzeliūnas pažymėjo, kad vienas svarbiausių klausimų, tai masių estėtinis auklėjimas. Esą, pagal Chruščiovą, komunizmo negalima sukurti be muzikos...

★

Balandžio 4 d. į gastrolių kellonę už Lietuvos ribų pirmą kartą išvyko Sondeckio vadovaujamas filharmonijos kamerinis orkestras. Orkestro solistais bus prof. B. Dvarionas, operos solistė Zukaitė, pianistas Digrys. Orkestras pasirodys Maskvoje, Leningrade, Gorkyje, Ivanove, Murmanske ir kitur.

★

Gegužės mėn. Maskvoje kviečiamas dailininkų suvažiavimas. Ryšium su juo Maskvoje įvyko pasitarimas kritikos ir dailėtyros klausimais, iš Lietuvos dalyvaus meno kritikas J. Umbrasas.

Lietuvos Mokslo akademijos centrinė biblioteka gavo retos liuanistinės medžiagos iš Prancūzijos nacionalinės bibliotekos. Tai Italijoje išleistas knygos apie Lietuvą mikrofilmas. Iš vak. Vokietijos Vilniuje gauta Bretkūno į lietuvių k. išverstos Liuterio biblijos mikrofilmai. Esą, mokslinė medžiaga Mokslo akademijai ateinanti iš 39 valstybių.

★

Kovo — balandžio mėnesiais Kauno valst. dramos teatras numato pastatyti tris spektaklius. Be A. Tolstojaus pjesės vaikams, balandžio pradžioje numatoma parodyti jau nuo seniau išgarsintą J. Grušo pjesę "Prof. Markas Vidiņas" ir gegužės mėn. naują A. Gričiaus pjesę "Pirmieji žingsniai"

★

Nuo balandžio 1 dienos Kauno

politechnikos institute veiks 7 fakultetai: elektrotechnikos, mechanikos, lengvosios pramonės, mašinų gamybos, statybos, santchnikos ir cheminės technologijos. Iki šiol institute veikė tik 5 fakultetai.

Šiais metais į institutą bus priimta 2.810 naujų studentų. Jų tarpe vakariniame skryjuje ir neakivaizdinio būdu studijuos 1.362 būsimieji inžinieriai.

★

P. Cvirkos memorialinio muziejaus darbuotojai kovo vidury su rengė parodą, kuri supažindino lankytojus su leidiniais jaunimui. Parodytos ir Cvirkos vaikystės, mokyklos draugų, artimųjų nuotraukos.

★

Skulptoriaus J. Mikėno 60-čio proga kovo mėn. pabaigoje Vilniuje buvo atidaryta jo darbų paroda, apie 100 kūrinių. Eksponuotas ir naujasis J. Mikėno kūrinys "Mūsų saulė", skirtas kovos už taiką temai. J. Mikėno darbų paroda balandžio mėn. atidaryta ir Maskvoje.

KIEK AŠ SUŽINOJAU!

Canberra

Gegužės 26 d. Skautų tėvų ir rėmėjų komitetas ruošia pobūvį Albert Hall salėje. Skautų tėvų ir rėmėjų komitetas prašo visus tautiečius jau iš anksto apsirūpinti bilietais sau ir savo bičiuliams. Siemet žadama labai turtinga loterija, geresnė muzikos kapela ir vėl Woolworth'o kainomis gėrimai.

Didžiausias pasirinkimas įvairių kontinentalinių gaminių ir skanėstų. Importuota žuvis ir sūriai iš viso pasaulio. Kasdien šviežia salami ir taip pat mėsa ir visų rūšių duona. Jūsų patogumui atdara 7 dienas savaitėje ligi 9 val. vakaro.

Olympic Delicatessen

380 SOUTH TERRACE, BANKSTOWN.

Tel.: UY 1669.

Adelaide

L.V.S. Ramovė, norėdama finansškai paremti bendruomenės Savaitgalio Mokyklą, iš savo kuklios kasos paskyrė jai £10. Ramovėnė tikisi, kad jų sąjungos pavyzdžiui paseks ir kitos organizacijos bei sambūriai. Be to, Ramovės valdyba paskyrė po vieną svarą pirmojo pusmečio ALŽ. ir šv. B. prenumeratai. (ALŽ)

Remkime savą

spaudą

(CZB)

Adelaide

L.V.S. Ramovė, norėdama finansškai paremti bendruomenės Savaitgalio Mokyklą, iš savo kuklios kasos paskyrė jai £10. Ramovėnė tikisi, kad jų sąjungos pavyzdžiui paseks ir kitos organizacijos bei sambūriai. Be to, Ramovės valdyba paskyrė po vieną svarą pirmojo pusmečio ALŽ. ir šv. B. prenumeratai. (ALŽ)

Remkime savą

spaudą

(CZB)